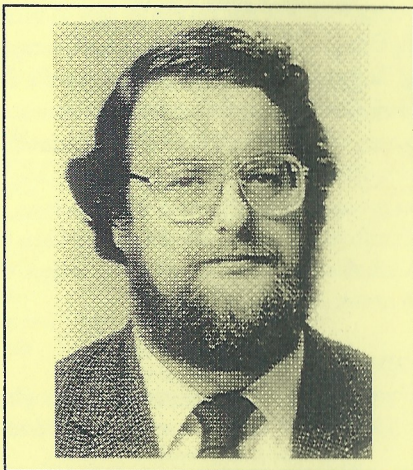

ROBERT JORDAN

VÄRLDENS MEST LÄSTA FANTASY- FÖRFATTARE HÄR!

"Robert Jordans succéartade serie
SAGAN OM DRAKENS ÅTERKOMST
är en fantasy-saga med hög spänning,
resor, strider och magi. Här möts ur-
historia och myt. Bredd och djup, must
och spänning i en utomordentligt
översättning – en klockren fullträff!"

Ur Bibliotekstjänsts recension

*Robert Jordan signerar sina böcker
på kongressen och på
Hedengrens Bokhandel, Stureplan,
måndagen den 19 juni
mellan kl 12.00-19.00.*

Hittills utkomna delar i serien

Sagan om Drakens återkomst:

- 1 FARORNAS VÄG
- 2 TIDENS HJUL
- 3 VALERES HORN
- 4 TOMANS HUIVUD
- 5 DRAKENS FLYKT utg. sept. 95

Läs också Stephen Donaldsons krönikor

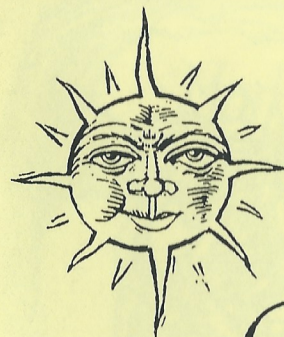
om Thomas Covenant, den klentrogne. En mäktig svit böcker som ger
ett läsäventyr man aldrig glömmer. Sex delar i pocket.

Författaren är också aktuell genom *Kampen om Mordant*

– ett fantasyäventyr i fyra delar. De två första delarna, Spegelporten
och Spegelmästarna, finns i bokhandeln.

De två resterande, Spegeljakten och Ärkespeglaren, är på väg.

Bokförlaget Natur och Kultur
KUNSKAP - KVALITET - ÖREBRÖNDI

ÖSTAN OM SOL

Sveriges första fantasykongress!

16-18 juni 1995

Kungliga Tekniska

Högskolans kårhus

i Stockholm

Programbok

Innehåll

Sagan om Rungröt.....	5
Kongressordförandens välkomsttal.....	10
Tidens hjul.....	12
Programmet.....	18
Deltagarna presenterade.....	24
Valkyrie.....	28
Om fantasy.....	35
Sagan om Ringen i radio.....	38
Filmprogrammet.....	40
Deltagarlista.....	42
Praktiska upplysningar.....	43

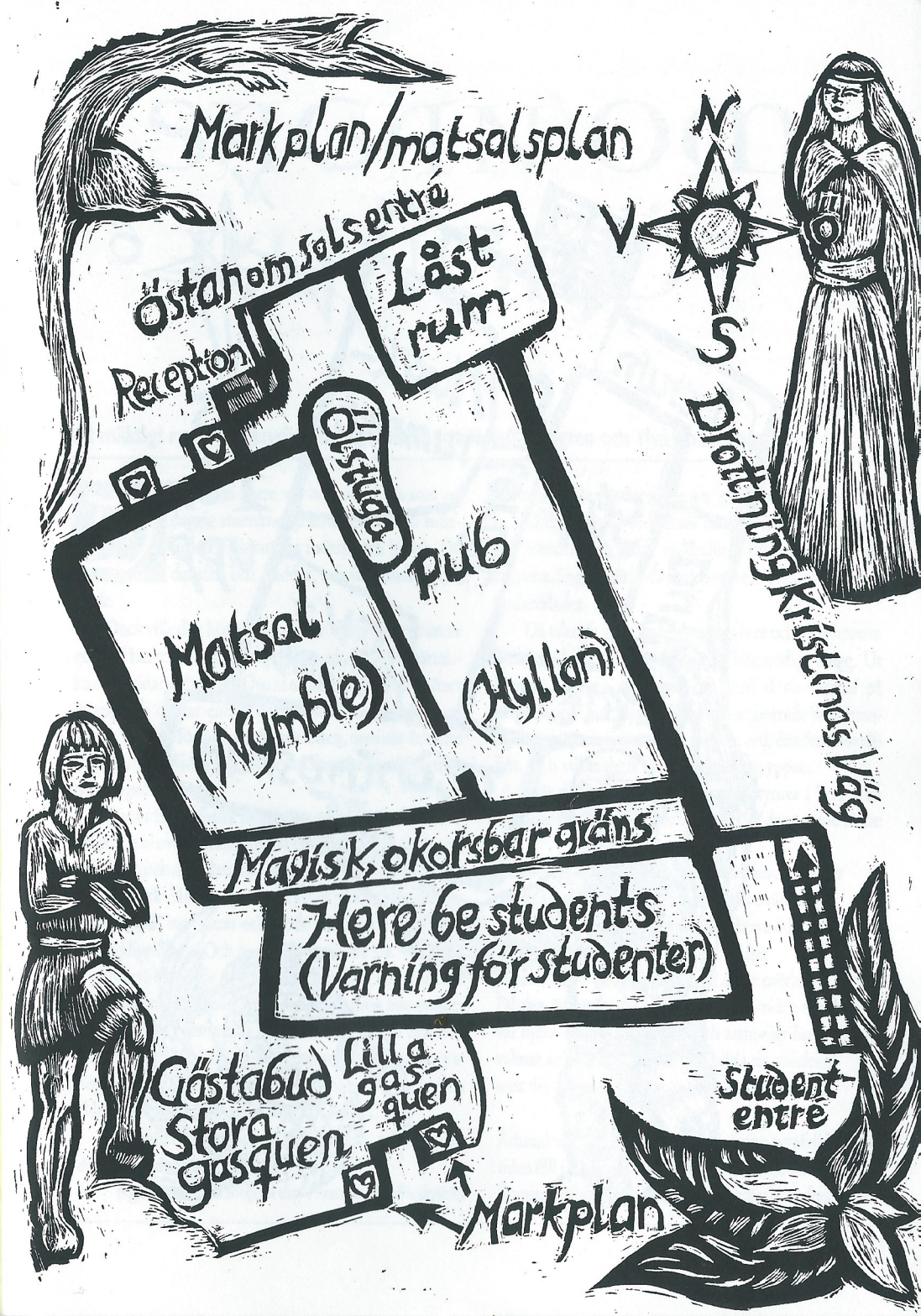
Denna programbok är tillägnad Selkie, Stolarnas härskarinna.

Tryck: EkonomiPrint, Stockholm, 1995

© 1995 respektive upphovsman

Östan om sols logotyp och Vandraren av Peter Jonsson,

övriga illustrationer av Ylva Spångberg

SAGAN OM RUNGRÖT

Ett mäktigt epos i oräkneliga delar, författat av Helena Löfgren och Ylva Spångberg

Då världen ännu var ung och frisk som en daggig rosenknopp levde gudar och människor tillsammans i sänja och kärlek. De dansade och gladdes, och fullkomlig lycka rådde.

Dock ville den högmodige guden Slagg vara främst av gudar. Han tog några av de lyckliga, oskuldsfulla människorna åt sidan och sade: "Om ni offrar era förstfödda söner åt mig och dyrkar endast mig, så skall ni själva bli som gudar." Och de förfördes av Slaggs löften, men när de offrat åt honom blev de inte gudar utan Slaggs trälar, förslavade och plågade.

De andra gudarna såg Slaggs onda, fasansfulla verk och valde bland människorna ut en man som var stark, god och djärv, och därtill var han ståtlig och god och hjältemodig och stark. Honom gav de ett svärd på vars klinga ordet "Gudasvärd" stod ristat och sände honom att straffa den högmodige Slagg. Och mannens namn var Ur.

När så Ur nådde de svarta berg där Slagg i sitt högmod levde med sina plågade, förvridna trälar drog han svärdet och rände det i den nakna klippan, så att bergen ekade av återklangen. Guden Slagg antog denna utmaning. Han var högrest och höljd i dimmor, och hans vapen var en eldstunga smidd av dvärgar som fått tråkigt.

"Vad gör du här, dödlige?" frågade han, och hans röst dånade likt åskan.

"Jag är här för att förgöra dig", svarade Ur oförskräckt

och ryckte loss svärdet ur berget igen innan han anföll.

Lång och hård blev deras kamp. Varje slag ekade ut över världen, tills själva världsallett skalv och ropade på mamma. Slaggs mörka dimmor svepte in dem, och Urs syn fördunklades.

Då talte de goda gudarna i hans inre och sade honom hur han skulle förgöra den onde, högmodige Slagg. Ur kastade ifrån sig sitt vapen och stod så obehäpnad på bergets topp. När Slaggs klinga genomborrade hans manliga bröst ropade han ett enda mäktigt ord; därefter blev allt tyst. Och vilket detta ord var har aldrig yppats.

När dimmorna äntligt skingrats syntes i berget en öppning spärrad av en stor sten, och på denna stod ristat:

Jämmerligt kedjad i klippblockets kuvande mörker väntar i vanmäktig vända omvärldens ovän gömd av en hjälte som givits av gudarna ödet att åter väckas till livet och vinna krafter uti den stund då Slagg slår sig fri ut ur mörkret. Då den ödesmättade stunden för slutstriden ständar vår hjälte – skynd uti fattigt och armodigt hemman – vaknar att skåda ett tecken och börja sin vandring mot det öde som honom väntar östan om solen.

...

Århundradena förflöto utan att profetian uppfylldes. Med tiden föll Ur i glömska. Få trodde att hjälten verkligen hade funnits, och ingen mindes längre profetian i dess helhet.

I den sömniga lilla byn Svinhugg går igen, den enda plats där man ännu mindes Ur, förberedde man just skördefesten. Kvinnorna tvättade gardinerna och satte rosetter i takhalmen, medan männen på värds huset spotade tobak och berättade om hur det gått till tidigare år.

Den unge Rungröt, som nyss blivit gammal nog att för första gången ha fått gå med männen ut i skogen och hugga gris, gick nu storögd vid sin fars sida och rodnade skyggt när någon flicka log mot honom. Flickor var allt bra konstiga, tänkte han utan att veta att han med sina breda axlar och rättframma blå ögon och ostyriga lockar och skarpa profil och varma leende var en stilig gosse som alla flickor i byn gärna hade dansat med på skördefesten, om de inte hade tyckt att pojkar var så konstiga. Det är enklare med pojkar, tänkte Rungröt och önskade att hans bästa vän, som han senast sett med en gris, varit där.

"Far", frågade han, "varför firar vi egentligen skördefesten?"

"Jo min son", sade hans far tryggt och tog pipan ur munnen, "vi firar gudarnas alla gåvor och hyllar minnet av hjälten Ur, som besegrade en ond och högmodig gud för länge, länge sedan."

Då förnam den unge Rungröt något förunderligt. Han tyckte sig stå på ett berg med ett mäktigt svärd i händerna och säga ord på ett längesedan glömt tungomål. Förfärad började han springa, och han sprang tills det svartnade för ögonen och han föll omkull.

När han kom till sans igen låg han i ett ynkligt pörte, och en gammal kvinna böjde sig över honom. Med möda kände han igen henne: byhäxan Sara, som av många ansågs litet rubbad.

"Ha", kacklade hon, "tiden är inne för dig att få veta vem du är!" Hon viftade planlöst med händerna och mumlade:

"Ord att lösa minnets fjättrar
ger jag dig, och undersyner –
vakna nu och finn din framtid!" [se sidan 10]

Rungröt gav upp ett häpet rop vid störtfloden av minnen från sitt liv som den djärve gudadödaren Ur. Yr väcklade han ut ur pörtet, och heta tårar brände i hans ögon. Hur skulle han kunna berätta för sina föräldrar att han var en återfödd hjälte? Att han inte kunde stanna kvar

och hugga gris med grannpojken, utan måste ut och följa sitt öde?

Det enkla men präktiga föräldrahemmet tycktes kärrare än någonsin, och när han väl var hemma sade han: "Far, mor, jag måste tala med er. Jag är inte som andra pojkar."

"Nej, vi vet", sade hans mor torrt och borstade av händerna på förklädet. "Stå inte bara där, hjälp till att torka disken."

"Vad är det, min son?" sade hans far tryggt och tog pipan ur munnen.

"Jag måste följa mitt öde. Profetian kallar, jag måste gå."

"Ja visst, min son", sade hans far tryggt och knackade ur pipan i degbunken. "Här, ta mitt gamla svärd som det står 'Gudasvärd' på. Jag fick det i min ungdom, som jag nogsamt undvikit att berätta om, och vet att mor och jag är mycket stolta över dig."

"Glöm inte att ha torrt på fötterna och använd alltid färtarm", sade hans mor och borstade av händerna på spiselhällen.

"Stå inte bara där, hjälpt till att sopa golvet."

"Här är våra besparingar", tillade hans far tryggt och lade ifrån sig pipan i stekpannan. "Trehundra silvermynt. Vi har sparat till vår ålderdom, men en underlig ingivelse jag måste följa utan att förstå varför säger mig att du behöver dem bättre, och vi har ju vår pensionsförsäkring. Du har vår välsignelse, son."

"Ta med soporna när du går", tillfogade hans mor med tårar i ögonen och borstade av händerna på katten.

Med sorg i hjärtat och svärd vid bältet lämnade Rungröt sitt enkla, redliga hem. Djupt inom sig anade han att han aldrig skulle återse vare sig den älskade hembyn eller barndomens vänner, och han fruktade att han aldrig mer skulle få hugga gris.

Men han måste gå; en högre makt ledde honom, och när skymningen föll var han längre ifrån byn än han någonsin varit förr. Till all lycka fick han just då syn på ett inbjudande värds hus, och han fortsatte dit.

Där inne trängdes präster och äventyrare med tjuvar och magiker; i hörnen satt män i långa mantlar och blängde misstänksamt på allt och alla, medan frodiga pigor jäktade runt med ångande fat. Rungröt såg sig förläget om, och den fryntlige värds husvärdens kom genast skyndande.

"Söker du husrum?"

"Och mat", sade Rungröt när hans mage knorrade.

"Sätt dig där, pojke", sade den redlige värden och nickade mot ett hörn, "så skall jag hämta rovgröt med vattlåda åt dig."

Rungröt bänkade sig hungrigt bredvid en lerd man med en mängd tjocka luntor under armen och metkrokar i hatten. Denne gav Rungröt en lång, forskande blick, harklade sig så och sade: "Jag har något att förtälja."

Och så berättade han en lång, spännande historia [se sidan 12]. Rungröt åt och nickade, nickade och åt, fastän maten inte alls var lika god som mammas, dock kände han att mannens berättelse på något vis förde honom närmare målet. Profetian måste uppfyllas! Slagg fick inte förvrida allt det goda hos människan! Ännu en hastig minnesbild från Urs sista strid gjorde honom orolig för att han höll på att bli galen, men han hämtade sig snabbt när värds husvärdens kom med notan.

"Femtio silvermynt, pojke."

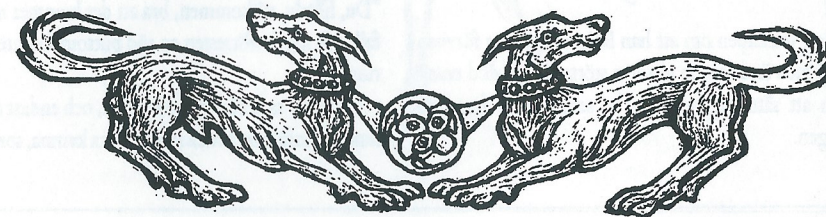
"Kan jag inte få arbeta av det?" frågade Rungröt rättframt. "Hugga gris, eller så?"

"Jo visst", sade den hederlige värds husvärdens och satte honom i arbete ute på bakgården. "Sedan får du sova i ladan."

"Det går så bra", sade Rungröt, som hade många kära minnen från lador i hembyn, som han redan saknade mer än ord kan säga.

När den sista grisen var huggen lade sig Rungröt för en natts välförtjänt sömn. Men hans vila stördes av märkliga drömmar, där fjärran tider och platser virvlade för hans förvirrade blick [se sidan 18] och han kände att han måste skynda, skynda!

Rungröt vaknade till vissheten om att tiden var knapp. Han tvättade sig hastigt vid brunnen, omedveten om att många av värds husets gäster iakttog honom i smyg från

lövsal och sade: "Ni dödliga som drar förbi likt skuggor av löv, vet att era öden är sammanlänkade med ödet. Tidevarv komma och tidevarv komma, och blott den visaste kan säga vad som verkligen är av det som är." [Se sidan 35.]

Vid dessa ord tyckte Rungröt att alvkungen såg på just honom, och med en visshet som icke kände tvivel förstod han att han nalkades sitt mål.

Alltför snart måste de lämna alverna och bege sig upp i de berg som hela tiden skymtat vid horisonten. Medan Rungröt nedkämpade en drägländ bergsorch med sitt präktiga svärd tänkte han oroligt: Hur skall jag klara mig där, östan om solen? Hur går det till där? undrade han och såg bergsormsgiftet ur en gycklares bitna fot. Trots allt är jag bara en enkel bondpojke, och på denna främmande förunderliga plats gör man säkert inte likadant som hemma i redliga, trivsamma lilla Svinhugg går igen, som jag saknar så outsägligt.

Jag måste höra mig för, tänkte han och skar till en fältkanot av draghästen, så att de kunde korsa en strid flod trots att vadstället svämmat över.

Han ryckte en kvinna från det bråddjup hon höll på att störta ned i och frågade rättfram: "Hur går det egentligen till östan om solen? Finns det saker jag måste veta?"

Hon log skälmskt mot honom. "Jag kan nog förklara..." Och så började hon berätta [se sidan 43].

"Oj", sade Rungröt när hon var klar, "det var värst. Men jag får inte låta min beslutsamhet svikta nu när jag närmar mig målet!"

Ett elakt leende förvred kvinnans nyss så intagande anlete. "Du får inte nå fram! Jag skall stoppa dig!" utropade hon. "Du måste räddas undan detta onda och fasansfulla! Vet att östan om solen härskar Fursten av Förvirringen, och där sliter kaos och vansinne sönder människorna..."

Ett av Slaggs onda sändebud! tänkte Rungröt i fasa och släppte taget, så att hon med ett tjut föll ned i avgrunden. Hon försökte förloda mig från min ödesbjudna väg!

Men vetenskapen om att han låtit någon som förvisso var ond men ändå ingen giftform störta till sin död tvang honom att sätta sig ned och ha samvetsqual fram till middagen.

Skall jag nå fram i tid? undrade Rungröt febrigt var sekund, tills de så en dag äntligen nådde målet för den långa, farofyllda färden: nu var de östan om solen, ty så sade dem en skylt, och framför dem tornade en guldsmidd port inlagd med pärlmemor upp sig.

Rungröt stod främst i skaran, lång och ståtlig. När han såg sin spegelbild i porten märkte han att han vuxit till man under resan, och att han kanske borde ha packat en rakkniv. Han tog ett djupt andetag, åkallade gudarna och bultade på porten.

En lucka öppnades, och en ung, mörk kvinna tittade ut. "Är du anmäld?" frågade hon.

Rungröt blinkade till. "Njae", sade han. "Jag vet inte, det står i profetian att..."

"Står det inte på min lista är jag inte intresserad", avbröt hon. "Trehundra silvermynt, tack."

Rungröt rev i sin packning, skakade ut skorpioner stora som uttrar och heta kärleksbrev från stenrika, underköna och esomofast ogifta prinsessor i främmande länder, och fann till slut pengapungen han fått i sin outsägligt saknade hemby. "Var så god", sade han och sträckte fram den.

En lång stund hördes blott spridda klirranden medan den unga mön mumlande räknade mynten. Rungröt kunde bara urskilja enstaka ord som "sedlar" och "pucko".

Luckan smälldes igen, och den väldiga porten öppnades sakta. Rungröt vågade inte andas. Äntligen kunde han fullgöra den uppgift som varit hans alltsedan tidernas begynnelse! Han rätade på ryggen och klev oförväget in, endast flyktigt hindrad av att portväkterskan smällde fast en underlig medalj på hans bröst.

Uppför en bred trappa och in i en ofantlig marmorsal, vars block var huggna av magiska mästermän av forno... och där! En underskön kvinna kringvärd av magiskt ljus uppenbarade sig, och det stockade sig i Rungröts bröst. Detta kunde inte vara annat än underplatsens härskarinna.

Hon såg på honom, öppnade sin rosenmun och sade: "Du, hördu, välkommen, bra att det kommer *någon* i alla fall, och såg du förresten en röd puttomobil ute på parkeringen?"

"Vad?" sade Rungröt förvirrad, och endast med möda kunde han få fram orden inför denna kvinna, som helt visst

måste vara en ättling till en mäktig gudinna. Han skakade på sitt vackra och trots den långa färden välfriserat ostyriga huvud.

"Inte?" Kvinnan vände blicken mot himlen och vrålade med tordönsstämma: "Då HAR Putte fastnat i Ödåkra! Hans föredrag är NU!"

Och med dessa mystiska och helt säkert magiska ord sprang hon sin väg i en skur av papper.

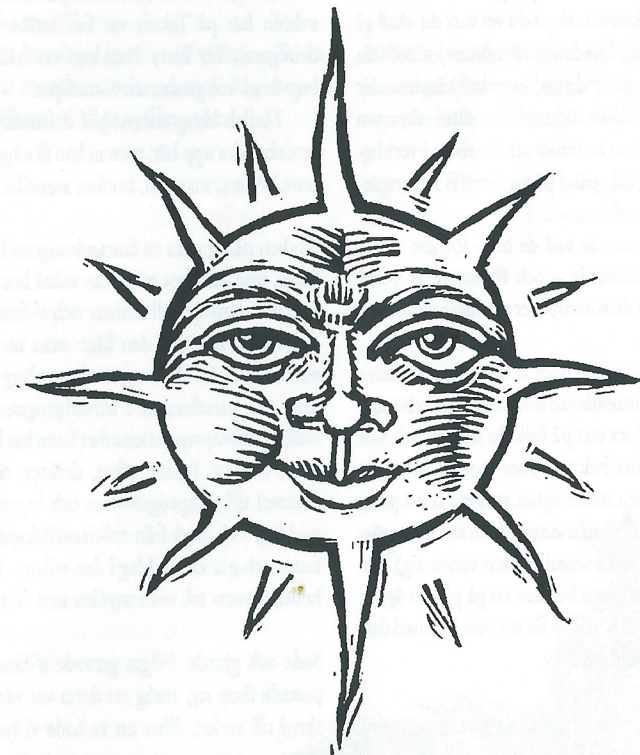
Rungröt rev sig i huvudet och var med ens inte längre välfriserad utan bara ostyrig. "Det är Slaggs elaka plan!" utropade han. "Han har gjort ont i Ödåkra för att hindra mig från min heliga plikt!" Han rusade efter. "Vänta!" ropade han. "Vi måste förvisa Slagg till mörksens djup och försegla fängelset med trettiosju lås!" Kvinnan sprang vidare. "Jag kan hålla föredraget!"

Den gudinnelika tvärmitade. "Ängel!"

Då genomsyrades Rungröt av magisk kraft, och i samma nu skalv världsalltet till. Han tyckte sig höra ett fjärran, förtvylat skri. Sakta dog det bort, och nu var världen sig lik och dock en annan; färgerna syntes honom klarare, luften lättare att andas. Slaggs tid var ändad. Nu skulle det bli lätt att leva. Nu kunde han återvända till sin sömniga men ack så kära lilla hemby Svinhugg går igen, slå sig till ro och hugga gris...

Kvinnan kopplade ett järngrepp om hans handled. "Stå inte bara där", sade hon torr, "och se inte så ÅMLIG ut! Glöm inte att föredraget måste fylla upp MINST en timme, och sopa scenen under tiden."

Rungröt följde henne på skälvande ben. När hon knuffade in honom på en scen framför ett hav av förvåntansfulla människor tog han ett djupt andetag, rätade med sant manligt hjältemod på ryggen och mötte så sitt öde.

KÄRA DELTAGARE!

Kongressordföranden Ylva Spångberg tar sig ton och hälsar välkommen till Östan om sol

Jaha, här står du med en programbok i handen. Är du på din första kongress bläddrar du nog fram och tillbaka för att hitta programtablan och en karta över lokalerna, så att du vet vart du skall gå för att få höra just det där föredraget eller intervjun som du ville höra. Antagligen undrar du vad som skall hända under helgen och vad de storstilade löften du har fått i reklamen och framstegsrapporterna kommer att innebära i verkligheten. Kanske är du också spänd på att få träffa hedersgästen och rentav prata med honom...?

Var lugn. Kongresser är vad de är – för det mesta rörliga, roliga och utmattande – och författare är också människor. Somliga av dem är mycket trevliga människor.

Om du har varit på kongresser förr är du troligen science fiction-fan och undrar inte alls vad som kommer att hända. Då börjar du med att leta rätt på folk du känner och hör efter vilka gemensamma bekanta som kan tänkas dyka upp. För dig är det ingen större nyhet att det går att prata med författare ens om de är utlänningar (och att hedersgäster inte alltid är riktigt vad kommittén har väntat sig). Du går på de programpunkter du har lust att gå på och ägnar resten av tiden åt att umgås, och så får det vara bra med det. Kongresser blir det ju alltid fler av.

Inom science fiction-fandom är det här med kongresser en gammal tradition. Den allra första svenska sf-kongressen ägde rum i Lund 1956 och samlade 35 deltagare; den

största hittills är ScanCon 76 (för övrigt arrangerad av John-Henri Holmberg, gäst på Östan om sol), som hade 475 deltagare och huserade här på Teknis; den senaste som avhölls här på Teknis var Fantastika -92 (knappt 300 deltagare), där Terry Pratchett var hedersgäst. Så det är beprövad kongressmark vi trampar.

Mellan kongresserna gör sf-fansen en massa som jag inte skall dra upp här, men ni kan få några kodord: böcker, brev, böcker, magasin, böcker, stenciler och böcker.

Tanken på att göra en fantasykongress har legat och grott länge, inte bara hos mig utan också hos andra människor som är samtidigt tolkienister och sf-fans, och plötsligt en dag var formen för den klar: man tar det bästa av alla världar, förstås. Sf-kongressens upplägg med filmer, föredrag och panelsamtal i huvudprogrammet, axplock ur tolkiensällskapens verksamhet (som har kodorden dräkter, dans, dräkter, fajting, sång, dräkter, ceremonier, teater, dräkter) till sidoprogrammet och ingen vanlig kongressmiddag, nej, utgå från tolkiensällskapens banketter och fester och gör en middag i den stilen – inte bara mat och hedersgästens tal, utan mycket mer. Visst. Självklart.

Sade och gjorde. Några garvade sf-fans och tolkienister pratade ihop sig, insåg att detta var värt att försöka och skred till verket. Efter ett år hade vi lyckats enas om ett namn...

Därefter accelerade arbetstakten.

Teknis bokades och när bankettbasen fick se stora gasquen hickade hon förskräckt och döpte om banketten till det mer blygsamma "gästabad". (Stora gasquen har vuxit sedan dess. Den blir bara rymligare för var gång vi ser den.) Det blev ett samarbete med Natur & Kultur för att bjuda in Robert Jordan och några månader gick vi ängsligt och väntade på svar. Som genom trolleri dök det äkta paret Stephan Grundy och Melodi Lammond upp – en spännande debutant och en solid amerikansk sf-fan, båda SCAtiter – hur skulle man kunna önska sig bättre gäster? Och sedan vidtog resten: hitta på ämnen till paneler och föredrag samt folk till att medverka, göra utskick, göra reklam, planera, spåna, stryka, börja om från början. På mötena har kommittémaskoten Selkie, fläckig katthona av osäker härkomst, distraherat gruvligt genom att sno alla uppvärmda stolar. Om ni tycker att det här är ett rörigt och illa planerat evenemang skyller vi på henne: kommittén hade säkert varit mycket mer effektivt, om inte ordföranden haft en katt med en clowns själ.

Och nu är det åtta dagar kvar innan vi får se vilka ni är, alla ni som har anmält er, och vad ni skall tycka om Östan om sol. Välkomna! Vi är nyfikna på er!

PS I programboken hittar ni dels en karta, dels en programtabla. Glöm inte bort att de är *magiska*. På ett ögonblick kan de förändras och inte längre ha någonting alls med verkligheten att göra. Vem vet, de har kanske förändrats redan innan de går i tryck?

PPS Kommittén vill särskilt tacka:

Gunilla Canvert, Lars Grahn och Jeanette Malkan på Natur & Kultur för allt engagemang och praktisk hjälp; Daniel Atterbom, Maths Claesson, John-Henri Holmberg, Gunilla Jonsson, Michael Petersen och Lars-Olov Strandberg för insatser bakom kulisserna; alla på SF-bokhandeln förstås; Malte samt jeopardyskribenter; go-phrar och serveringspersonal; Forodrim Stockholms Tolkiensällskap för utlån av rekvisita; Vuxenskolan i Stockholm för hjälp med författarverkstaden; och sist men sannerligen inte minst Anders Fågelberg och de andra på KTH.

PPPS Stor ursäkt till dem som fått sina namn felstavade i framstegsrapporterna, samt i övrigt blivit ljugna om (felaktiga yrkestitlar och liknande).

TIDENS HJUL

Utdrag ur Robert Jordans kommande bok; översättning Jan Risheden

Tidens Hjul vrider sig. Åldrar kommer och åldrar går, och de efterlämnar minnen som blir legender. Legenderna bleknar till myter, och till och med myten är sedan länge glömd när den ålder som var dess upphov återkommer. I en ålder, av somliga kallad Tredje Åldern, en ålder som ännu skulle komma och som sedan länge var förbi, uppstod en vind i Dimbergen. Vinden var ingen början. Det finns varken början eller slut när Tidens Hjul vrider sig. Men den var en början.

Vinden svepte ned genom långsträckta dalgångar, blåfärgade av morgondiset över marken. I några av dem växte vintergröna träd, medan i andra marken var bar, i väntan på gräset och blommorna som snart skulle spira. Vinden ven över halvt begravda ruiner och kullstörtade monument, alla lika förgätna som dem som en gång byggt dem. Den gnydde i passen, dessa vittrade fåror mellan bergstoppar täckta av evig snö. Runt bergstopparna svävade tunga moln, vars töcken smälte samman med det vita.

I lågländerna var vintern på tillbakagång eller redan förbi, men här uppe bet den sig kvar ännu en tid. Bergsslutningarna var strimmiga av breda, vita snösjok. Endast de vintergröna träden bar fortfarande löv eller barr; alla andra trädgrenar var kala, bruna eller grå mot det nakna berget och den svarta jorden där livets gnista ännu inte hade tänts. Intet ljud hördes utom vindens spröda sus över snö och sten. Det var som om landet väntade. Väntade på att något skulle brista.

Precis i utkanten av en dunge av fur och läderblads-träd satt Perrin Aybara i sadeln på sin häst. Han rös till och drog den pälsbrämde manteln tätare kring sig, så bra det nu gick med en långbåge i ena handen och en stor yxa med

halvmånformat blad i bältet. Det var en god yxa av kallt stål; Perrin hade själv pumpat bälgen den dag då mästern Luhhan smidde den. Vinden ryckte i manteln, drog huvan från de tovig lockarna och letade sig in genom rocken. Han vickade på tårna för att försöka få dem varmare och vred sig huttrande i den höga sadeln, men egentligen var det inte kylan som upptog hans tankar. Han sneglade mot sina fem följeslagare och undrade om de erfor samma föräning som han. Det han kände berodde inte bara på den väntan som de blivit hitsända för, utan någonting mer.

Rapper, hästen, rörde oroligt på sig och kastade med huvudet. Han hade döpt den gulbruna hingsten efter dess snabba ben, men nu verkade det som om Rapper kände sin ryttares irritation och otålighet. *Jag är trött på allt detta väntande, att bara sitta här medan Moiraine håller oss fast som i en tång. Ljuset bränne alla Aes Sedai'er! När skall det vara över?*

Utan att tänka vädrade han i vinden. Starkast var lukten av hästar, och därefter den av människor och människosvett. En kanin hade sprungit mellan ett par träd för inte så länge sedan, pådriven av fruktan, men räven som jagade den hade inte dödat sitt byte här. Han insåg plötsligt vad han höll på med, och slutade. *Man kunde tro att all den här blåsten skulle ge en nästappa.* Han önskade det nästan. *Och inte skulle jag låta Moiraine göra något åt det heller.*

Någonting kittlade svagt hans medvetande, men han vägrade att hörsamma det. Han nämnde inget om sin känsla för sina följeslagare.

De fem andra männen satt på hästarna med sina korta ryttarbågar redo och spanade över himlen ovanför deras huvuden likväl som de glest trädbevuxna slutningarna nedanför. De föreföll vara helt oberörda av vinden, fast den

fick mantlarna att stå ut som fanor bakom dem. På ryggen hade var och en av dem ett tvåhandsvärd, vars fäste stack upp över axeln genom en springa i manteln. Åsynen av deras bara huvuden, rakade så nära som på en hårknut längst upp på hjässan, fick Perrin att känna sig ännu mer frusen. För dem var detta värväder. All mjukhet hade hamrats ur dem mot ett hårdare städ än han någonsin råkat på. De var shienarier, från Gränslanden mot Stora Fördärv uppe i norr, där var natt bar med sig hotet om trollockräder, och där även handelsmän och bönder många gånger kunde bli tvungna att ta till svärdet eller bågen. Men dessa män var inga bönder — de var soldater, och hade varit det nästan sedan födseln.

Ibland förundrades han över hur de följde honom och fogade sig efter hans beslut. Det var som om de tillerkände honom någon särskild myndighet, någon kunskap som var fördold för dem. *Om det inte bara beror på vilka vänner jag har*, tänkte han bistert. Shienarierna var inte lika långa och storvuxna som han — flera år som smedlärling hade gjort hans armar och skuldror dubbelt så kraftiga som de flesta mäns — men han hade börjat raka sig varje dag för att få slut på deras skämt om hans låga ålder. Vänskapliga skämt, men skämt icke desto mindre. Han tänkte inte få dem att börja igen genom att börja prata om vaga aningar och känslor.

Med ett ryck kom Perrin ihåg att också han var där för att hålla vakt. Han kontrollerade att pilen låg som den skulle mot bågsträngen och spanade ned genom dalgången. Den löpte bort mot väster och vidgade sig längre bort. Marken var strimmig av breda, ojämna band av snö; vinterns efterdyningar. De flesta av träden där nere klöste fortfarande mot himlen med kala vintergrenar, men på dalens botten och längs slutningarna fanns tillräckligt mycket vintergröna träd — tall och läderbladsträd, till och med några höga, kraftiga jättegranar — för att skyla den som visste hur han skulle bära sig åt. Men ingen skulle vistas där utan någon speciell anledning. Alla gruvor låg långt bort i söder eller ännu längre norrut; de flesta människor ansåg att Dimbergen var en olycksalig trakt, och det var inte många som kom dit om de kunde undvika det. Perrins ögon glänste som polerat guld.

Den kittlande känslan övergick i klåda. *Nej!*

Han kunde skjuta undan klådan, men känslan av att

någonting skulle hända ville inte försvinna. Det var som om han balanserade på randen till ett stup, som om allting omkring honom stod och vägde på en tunn egg. Han undrade om någonting med fientliga avsikter dolde sig bland bergen runtomkring dem. Det fanns kanske ett sätt att få veta det. I sådana här trakter, dit människor sällan kom, fanns det alltid vargar. Han slog bort tanken, redan innan den hade fått möjlighet att ta riktig form. *Då är det bättre att undra. Bättre än det.* De var inte många, men de hade spanare. Om det fanns något där ute skulle spejarna upptäcka det. *Det här är min ässja; jag sköter den, så får de sköta sina.*

Han hade skarpare syn än de andra, så det var han som först fick syn på ryttaren som närmade sig från Tarabon. Inte ens han såg mer än en bjärt färgfläck, på en häst som letade sig fram mellan träden i fjärran. Ena stunden syntes de, nästa var de dolda. En skäckig häst, såg det ut som. *Och det är då på tiden!* Han öppnade munnen för att meddela de andra att han hade sett henne — det var säkert en kvinna; alla de tidigare ryttarna hade varit kvinnor — när Masema plötsligt muttrade: ”Korp”. Det lät som en svordom.

Perrin lyfte hastigt blicken. En stor, svart fågel seglade fram och åter över trädtopparna mindre än hundra steg från dem. Den kunde mycket väl vara på jakt efter sorkar eller as i snön, men Perrin kunde inte kosta på sig att hoppas på det. Det verkade intessom om den hade sett dem, men den annalkande ryttaren skulle snart komma inom synhåll. I samma ögonblick som han fick syn på korpen höjde han bågen, spände bågsträngen — pilens fjädrar nuddade kinden, sedan örat — och släppte den, alltsammans i en enda, mjuk rörelse. Han var vagt medveten om ljudet av smällande bågsträngar runtomkring sig, men hela hans uppmärksamhet var riktad mot den svarta fågeln.

Plötsligt slog den runt i luften, i en sky av nattsvarta fjädrar. Hans pil hade nått sitt mål. Korpen störtade till marken, samtidigt som ytterligare två pilar ven genom luften där den just hade varit. Med halvt dragna bågar skärskådade de andra shienarierna himlen för att se om den hade haft någon följeslagare.

”Måste de avlägga rapport”, sade Perrin tyst, ”eller ser ... han ... allting som de ser?” Han hade inte menat att någon skulle höra, men Ragan, den yngste av shienarierna,

mindre än tio år äldre än han själv, svarade honom medan han lade an en ny pil mot strängen på sin korta båge.

”De måste avlägga rapport. För en halvman, för det mesta.” I Gränslanden var det skottpengar på korpar; där vågade man aldrig utgå från att en korp bara var en vanlig fågel. ”Ljus, om Hjärtebane såg allt som korparna såg skulle vi ha varit döda innan vi nådde fram till bergen.” Ragan talade i lätt ton; detta var vardagsmat för en shienarisk soldat.

Perrin rös, och det berodde inte på kylan. Någonstans i hans bakhuvud var det något som morrade fram en utmaning mot döden. Hjärtebane. Olika namn i olika länder — Själbane och Hjärtbite, Gravens herre och Skymningens herre — och överallt Lögnens fader och den Svarte, allt för att slippa nämna hans sanna namn och dra på sig hans uppmärksamhet. Den Svarte använde sig ofta av korpar och kråkor. I städerna var det rättor. Perrin drog en ny bredspetsad pil från kogret vid höften som vågade upp yxan på andra sidan.

”Må så vara att den är stor som en knölpåk”, sade Ragan gillande med en blick mot Perrins båge, ”men skjuta, det kan den. Jag skulle inte gärna se vad den kan göra med en man i rustning.” Nu bar shienarierna bara lätta ringbrynjor under sina enkla, osmyckade rockor, men i vanliga fall kämpade de i rustning, män såväl som hästar.

”För lång för att använda från hästryggen”, gruffade Masema. Det triangulära äret på hans mörka kind fick hans föraktfulla grin att se än mer förvirrat ut. ”Ett bra bröstharnesk stoppar till och med en armborstpil, utom på nära håll, och om första skottet missar hinner karln du skjuter på skära tarmarna ur dig.”

”Det är just det, Masema.” Ragan slappnade av en aning när himlen fortsatte att vara tom. Korpen måste ha varit ensam. ”Med den här tuflodsågen slår jag vad om att man inte behöver vara så nära.” Masema öppnade munnen igen.

”Sluta fladdra med era förbannade tungor, ni båda!” fräste Uno. Ett långt ärr löpte ned över vänstra halvan av hans ansikte, och han hade förlorat ögat på den sidan, vilket fick honom att se ovanligt hård ut till och med för att vara shienarier. Under färden upp bland bergen under hösten hade han skaffat sig en målåd lapp att sätta för ögat; ett ständigt blängande öga i eldröd färg. Den gjorde det

sannerligen inte lättare att möta hans hårda blick. ”Om ni inte kan hålla era förbannade tankar på vårt förbannade uppdrag skall jag se till att ni får extra vaktjänst i natt, så att ni får tid att lugna ned er, så bränne mig Ljuset.” Hans blick fick Ragan och Masema att tystna. Uno gav dem ett sista hästskt ögonkast, men hans uttryck mildrades när han vände sig mot Perrin. ”Ser du någonting än?” Hans ton var en aning barskare än om han hade talat med en överordnad shienarisk befälhavare eller Fal Daras furste, men likväl fanns det något som antydde en beredvillighet att gå med på vad Perrin än hade att föreslå.

Shienarierna visste hur skarp hans syn var, men de verkade inte tycka att det var något märkvärdigt med det. Detsamma gällde för färgen på hans ögon. De visste inte allt, inte på hälften när, men de godtog honom sådan han var. De tycktes godta vad som helst. Världen var stadd i förändring, sade de. Allting spann runt på slumpens och förändringens hjul. Om någon hade ögon i en färg som ingen människas ögon någonsin haft, vad spelade det för roll nu?

”Hon är på väg hitåt”, sade Perrin. ”Du borde kunna se henne vid det här laget. Där.” Han pekade, och Uno böjde sig framåt och kisade med sitt riktiga öga. Till sist nickade han klenroget.

”Det är bränne mig någonting som rör sig där nere.” Ett par av de andra nickade och muttrade de också. Uno blängde på dem, och de återgick raskt till att spana över himlen och bergen.

Plötsligt insåg Perrin vad de bjärta färgerna innebar. En klargrön kjol tittade fram under en lysande röd mantel. ”Det är en av de farande”, sade han förbluffad. Han hade aldrig hört talas om någon annan som frivilligt klädde sig i så starka färger, och i så märkliga kombinationer.

De kvinnor som de tidigare hade mött och sedan beledsagat ännu djupare in bland bergen hade varit av alla de slag: en tiggarkvinna i trasor som kämpade sig fram till fots genom en snösnorm; en affärskvinna som på egen hand ledde en rad med lastade packhästar; en adelsdam i sidenkläder och utsökta pälsverk som styrde sin gångare med röda, tofsprydd tyglar och satt på en guldsmyckad sadel. Tiggerskan fick en börs full med silvermynt när hon lämnade dem — mer än Perrin trodde att de hade råd att avvara, tills adelsdamen lämnade efter sig en ännu rikligare

börs med guld. Det var kvinnor av alla upptänkliga samhällsställningar, och de kom ensamma från Tarabon, Ghealdan och till och med Amadacia. Men han hade aldrig väntat sig att få se någon tillhörande Tuatha'an.

”En förbannad knåpare?” utbrast Uno. De andra gav uttryck för lika stor förvåning.

Ragan skakade på huvudet så att hårknuten vajade. ”En knåpare skulle aldrig ha med det här att skaffa. Antingen är hon ingen knåpare, eller så är det inte henne vi skall möta.”

”Knåpare”, morrade Masema. ”Värdelösa ynkriggjar.”

Unos öga smalnade till en smal springa; tillsammans med det röda målade ögat fick det honom att se ut som en vildsint rövare. ”Ynkriggjar, Masema?” sade han med mjuk röst. ”Om du var kvinna, skulle du ha så förbannat gott kurage att du vågade rida upp hit, ensam och vapenlös?” Om hon verkligen tillhörde Tuatha'an var det ingen tvekan om att hon skulle vara obehäpnad. Masema var tyst, men äret lyste vitt på den spända kinden.

”Ljuset bränne mig om jag skulle det”, sade Ragan. ”Och bränne mig om du skulle det heller, Masema.” Masema rättade till manteln med ett ryck och spanade demonstrativt upp mot himlen.

Uno fnös. ”Ljuset give att den där fördömda asätaren var ensam.”

Långsamt kom det raggiga, brunvita stoet närmare. Hästen följde en slingrig väg över barmarken mellan de breda snöbältena. Vid ett tillfälle stannade kvinnan upp för att titta på någonting på marken, sedan drog hon huvan till manteln ännu längre fram över huvudet och manade sin häst vidare i långsam skritt. Korpen, tänkte Perrin. *Sluta titta på den där fågeln och kom hit istället, kvinna. Förhoppningsvis har du med dig underrättelser som gör att vi äntligen kan komma härifrån. Om nu Moiraine tänker låta oss ge oss av före våren. Bränne henne!* Ett kort tag visste han inte säkert om han menade Aes Sedaicn, eller knåparkvinnan

som tog sådan tid på sig.

Om hon fortsatte på samma kurs skulle kvinnan passera dungen där de gömde sig med gott och väl trettio steg marginal. Hon hade blicken riktad mot marken där skäcken satte hovarna och visade inga tecken på att hon hade sett dem inne bland träden.

Perrin tryckte hälarne mot hingstens sidor, och den tog ett språng framåt med snön yrande om hovarna. Bakom honom hördes Unos lågmälda order: ”Framåt!”

Rapper hade redan nått halvvägs fram till kvinnan när hon upptäckte dem. Hon höll in sitt sto med ett ryck och

iakttog dem medan de formerade sig i en båge med henne i mitten. Lysande blå broderier i ett mönster som kallades Tearlabyrinter gjorde hennes röda mantel ännu pråligare. Hon var inte ung — det syntes många grå strån i det av håret som inte doldes av kåpan — men ansiktet bar inte många fåror, utom det ogillande vecket som bildades i hennes panna när hon lät blicken glida över deras vapen. Om hon var förskräckt över att möta beväpnade män mitt i hjärtat av de vilda bergstrakterna visade hon det inte. Händerna vilade lugnt på den höga knappen till

hennes slitna men välvärdade sadel. Hon luktade inte av rädsla heller.

Sluta med det där! sade Perrin till sig själv. Han gjorde rösten vänlig, för att inte skrämma henne. ”Mitt namn är Perrin, goda fru. Om ni behöver någon hjälp så skall jag göra vad jag kan. Om inte, gå med Ljuset. Men om inte Tuatha'an har fått nya seder är ni långt från era vagnar.”

Hon betraktade dem ytterligare ett ögonblick innan hon talade. Det fanns en mjukhet i hennes mörka ögon, men det var knappast förvånande hos en av det farande folket. ”Jag söker en ... en kvinna.”

Det var en kort tvekan, men den fanns där. Det var inte vilken kvinna som helst som hon sökte, utan en Aes Sedai. ”Har hon något namn, goda fru?” frågade Perrin. Han hade gjort detta alltför många gånger de senaste

månaderna för att behöva höra svaret, men även järn blev fördärvat om man inte vårdade det.

"Hon heter ... Ibland kallas hon Moiraine. Mitt namn är Leya."

Perrin nickade. "Vi skall föra er till henne, fru Leya. Vi har varma eldar, och med litet tur någonting att äta dessutom." Han lyfte emellertid inte tyglarna med en gång. "Hur hittade ni oss?" Han hade ställt samma fråga förut, varje gång Moiraine hade skickat ut honom till någon noga angiven plats för att vänta på en kvinna som hon visste skulle komma. Svaret skulle bli samma som det varit varje gång hittills, men han måste fråga.

Leya ryckte osäkert på axlarna och svarade tvekande: "Jag ... visste att om jag kom den här vägen så skulle någon hitta mig och föra mig till henne. Jag ... bara ... visste. Jag har underrättelser att framföra till henne."

Perrin brydde sig inte om att fråga vad det var för underrättelser. De nyheter som kvinnorna kom med gav de endast till Moiraine.

Och för oss berättar Aes Sedai en vad hon vill berätta, tänkte han. Aes Sedai er ljög aldrig, men det sades att den sanning som en Aes Sedai uttalade inte alltid var den sanning man trodde sig höra. Näja, nu är det väl för sent för sådana betänkligheter.

"Den här vägen, fru Leya", sade han och pekade upp mot berget. Shienarierna föll in bakom Perrin, anförda av Uno, och följde dem uppför sluttningen. Gränslandsmännen betraktade fortfarande himlen lika mycket som den omgivande terrängen, och de två sista männen höll särskild uppsikt bakåt.

En stund red de under tystnad, frånsett ljudet av hästarnas hovar. Ibland trampade de genom gammal skare, ibland fick de grus och stenar att yra när de passerade över sträckor med barmark. Då och då tittade Leya på Perrin, på hans båge, hans yxa, hans ansikte, men hon sade ingenting. Han vred sig besvärat under den forskande blicken och undvek att titta på henne. När han träffade främlingar var han alltid angelägen om att visa sina ögon så litet som möjligt.

Slutligen sade han: "Det förvånar mig att få se någon av det farande folket här, med tanke på er tro."

"Det går att motsätta sig ondskan utan att använda våld." Hon sade detta med en enkelhet som om hon

uttalade en självklar sanning.

Perrin grymtade surt, men muttrade genast en ursäkt. "Om det bara vore som ni säger, fru Leya."

"Våldet skadar gärningsmannen lika mycket som offret", sade Leya fridsamt. "Därför flyr vi undan dem som skadar oss, för att skydda dem från att skada sig själva lika mycket som för vår egen trygghet. Om vi använde våld mot ondskan skulle vi snart vara lika det som vi kämpar mot. Det är med styrkan hos vår tro som vi strider mot Skuggan."

Perrin kunde inte låta bli att fnysa. "Goda fru, jag hoppas att ni aldrig behöver möta trollocker med styrkan hos er tro. Styrkan hos deras svärd skulle fälla er där ni stod."

"Det är bättre att dö än att ..." började hon, men ilskan fick honom att avbryta henne. Ilska över att hon vägrade att begripa. Ilska över att hon verkligen skulle dö hellre än att skada någon, oavsett hur ond denna någon var.

"Om ni flyr kommer de att jaga ifatt er, och döda er, och äta upp er döda kropp. Om de ens väntar tills den är död. Hur det än blir slutar det med er död och att ondskan har segrat. Och det finns människor som är precis lika grymma. Mörkvänner och andra. Fler andra än jag skulle ha kunnat tro ens för ett år sedan. Låt bara vitrockarna bestämma sig för att ni knäpare inte vandrar i Ljus, så får ni sedan se hur många av er som kan överleva genom styrkan hos er tro."

Hon gav honom en genomträngande blick. "Och likväl är du inte lycklig med dina vapen."

Hur kunde hon veta det? Han skakade irriterat på huvudet så att de lurviga lockarna vajade. "Skaparen danade världen", muttrade han. "Inte jag. Jag får leva bäst jag förmår i världen så som den är."

"Så sorgsen för att vara så ung", sade hon med låg röst. "Varför så sorgsen?"

"Jag borde hålla utkik, inte prata", sade han kort. "Ni skulle inte bli glad om jag förde er vilse." Han manade på Rapper tillräckligt långt för att undvika någon vidare konversation, men han kunde känna hennes blick på sig. *Sorgsen? Jag är inte sorgsen, bara... Ljus, jag vet inte. Det borde finnas ett bättre sätt, det är hela saken.* Den kliande kittlingen i bakhuvudet kom tillbaka, men han var så koncentrerad på att ignorera Leyas blick mot sin rygg att

han ignorerade känslan också.

De red upp över bergssluttningen och sedan ned igen, över en skogklädd dal där en bred fors strömmade fram längs bottnen. Det kalla vattnet nådde hästarna till knäna. I fjärran syntes ett berg vars sida hade skulpterats till två höga gestalter. Perrin trodde att det kunde vara en man och en kvinna, men vinden och regnet hade för länge sedan utplånat alla säkra kännetecken. Till och med Moiraine sade sig vara osäker på vilka dessa stoder avbildade och när graniten hade huggits till denna form.

Bäckspiggar och små foreller pilade iväg från hästarnas hovar likt silverblixtar i det klara vattnet. En betande hjort lyfte huvudet, tvekade medan truppen kom ridande upp ur forsen och försvann sedan bort bland träden med långa språng. En stor bergskatt, grårandig och med svarta fläckar, såg ut att växa fram ur själva marken, lurad på sitt villebråd. Ett ögonblick betraktade den hästarna, snärtade till med svansen och störtade iväg åt samma håll som hjorten. Annars var det inte mycket liv i bergen så här tidigt på året. En handfull fåglar satt uppflugna på trädgrenarna eller pickade på marken där snön hade smält. Fler fåglar skulle återvända till högländet om ett par veckor, men inte ännu. De såg inga fler korpar.

Det hade hunnit bli sen eftermiddag innan Perrin ledde dem in mellan två branta berg, vars snötäckta toppar alltid var kringgärdade med moln. Han styrde kursen upp längs en mindre ström som porlade ned över den grå berggrunden i en rad små vattenfall. En fågel drillade bland träden, och längre fram var det andra som svarade den.

Perrin log. Blåfinkdrillar. En gränslandsfågel. Ingen red den här vägen utan att bli iakttagen. Han gned sig om näsan och undvek att titta mot trädet varifrån den första "fågeln" hade kvittrat.

Stigen smalnade av medan de red uppåt bland buskiga läderbladsträd och ett fåtal förvridna bergekar. Nu var den framkomliga vägen invid strömmen nätt och jämnt så bred att man kunde ta sig fram där till häst, och strömmen var inte bredare än att en lång karl skulle ha kunnat kliva över den.

Perrin hörde Leya muttra för sig själv bakom honom. Han vred på huvudet och såg att hon kastade bekymrade blickar på de branta sluttningarna på ömse sidor om dem. Ovanför dem klängde sig spridda träd fast i osannolika

vinklar. Det verkade orimligt att de inte skulle falla ned. Shienarierna red lugnt och lätt. De började äntligen slappa av.

Plötsligt öppnade sig en djup, oval sänka framför dem mellan bergen. Sidorna var branta, men inte på långt när så stupande som kanterna till den trånga passagen. Bäckan rann upp i en liten källa i borten änden av sänkan. Med sin skarpa blick såg Perrin en man med shienarisk hårknut uppe i en ek till vänster om sig. Om det hade varit en rödvingeskrika som ropat istället för en blåfink skulle han inte ha varit ensam, och vägen in hade inte varit så lättforcerad. En handfull män skulle kunna hålla den där passagen mot en hel här. Om det kom en här så skulle en handfull män få räcka.

Bland träden runt om i sänkan stod timmerkojor, men om man inte tittade noga såg man dem inte, så de personer som var samlade runt matagningseldarna i mitten av sänkan tycktes först vara utan skydd. Färre än ett dussin personer fanns inom synhåll — och inte många fler fanns utom synhåll, det visste Perrin. De flesta av dem tittade upp när de hörde ljudet av hästar, och några av dem vinkade. Hela sänkan tycktes vara fylld av lukten av män och hästar, matos och brinnande ved. Ett långt, vitt baner hängde slappt från en hög päle i närheten. På en stock satt en gestalt, åtminstone halvannan gång så lång som någon av de andra, försjunken i en bok som såg ynkelig ut i de enorma händerna. Gestaltens koncentration sviktade aldrig, inte ens när den enda ytterligare personen utan hårknut ropade: "Så ni hittade henne ändå? Jag trodde ni skulle vara borta hela natten den här gången." Rösten tillhörde en ung kvinna, men hon var klädd i en pojkes rock och byxor, och hennes hår var kortklippt.

En vindil letade sig ned i sänkan, fick männens mantlar att fladdra och vecklade ut baneret i hela dess längd. En kort stund såg det ut som om varelsen som avbildades där red på vinden. Det var en stor, fyrbent orm med gyllene och scharlakansröda fjäll, en gyllene lejonman och fem gyllene klor på varje fot. Ett legendomspunnet baner. Ett baner som de flesta inte skulle känna igen om de såg det, men som de skulle rädas om de fick veta dess namn.

Perrin gjorde en gest som omfattade hela scenen medan han ledde vägen ned i sänkan. "Välkommen till Draken återföddes läger, Leya."

PROGRAM

Huvudprogrammet

Fredag

- 17.00 Lokalerna öppnas
- 18.00 Invigning
- 18.30–20.40 Film: Willow
- 19.00 Interview with author Stephan Grundy
- 20.00 The uses of myth in fantasy. Discussion with Robert Jordan and Stephan Grundy
- 21.00 Paneldiskussion: Varför är all svensk fantasy amerikansk?
- 22.00 Interview with editor Harriet McDougal
- 22.30 Paneldiskussion: Att publicera fantasy i Sverige
- 23.00 Robert Jordan reads from his works
- 02.00 Lokalerna stängs

Lördag

- 10.00 Lokalerna öppnas
- 13.00 Discussion: Fictive and factual religion in fantasy (with Stephan Grundy)
- 14.00 Interview with Robert Jordan
- 15.00 Föredrag av John-Henri Holmberg: Fantasy litteraturen före Tolkien
- 16.00 Discussion: Why fantasy as a literary medium? (with Robert Jordan and Stephan Grundy)
- 17.00 Fantasy Jeopardy I
- 18.30–20.40 Film: Münchhausen
- 19.00 Gästabud (med hedersgästernas tal)
- 21.00 Paneldiskussion: Rollspelen, litteraturen och döden
- 22.00 Fantasy Jeopardy II
- 23.15 Stephan Grundy reads from his works
- 02.00 Lokalerna stängs

Sidoprogrammet

Fredag

- 17.30 Videoprogrammet börjar
- 18.30 Rollspelsdemonstration med African Domino Guild
- 19.00–21.30 Danskurs med Eva Spångberg
- 19.30 Föredrag av Daniel Atterbom: Fantasyserien Cerebus
- 20.30 Föredrag av Fredrik Säterby: Magic
- 21.00 Dansuppvisning med SCA.
- 21.30 Bardic circle hosted by Melodi Lammond and Vicki Schalin (Sång, musik, dikter, korta berättelser framförda av deltagarna – man både uppträder och är publik. Ta med instrument, dikter, annat som passar.)

Lördag

- 10.30 Videoprogrammet börjar
- 11.00–19.00 Marknad
- 11.00–15.00 Författarverkstad
- 11.00 Föredrag av Anders Stenström: Tolkiens efterlämnade – vad och varför?
- 12.00 Paneldiskussion: Fantasy som livsstil
- 12.00 Robert Jordan signs his books
- 13.00 Anmälan till FantasyJeopardy
- 13.30–15.30 ca Radioföljetongen Häskarringen: introduktionsprogrammet och första avsnittet
- 15.30 Föredrag av Kristina Hildebrand: Keltisk myt
- 18.00 Utdelning av science fiction-priset Alvar Appeltoffts Minnespris

Söndag

- 11.00 Lokalerna öppnas
- 11.00–13.30 Film: Sagan om Ringen
- 11.00 Två föredrag: Fenomenet moralpanik (Magnus Knutsson), Kritiken mot rollspelen (Olle Sahlin)
- 12.00 Föredrag av Tomas Blom: Bearbetningen av Häskarringen till radio
- 14.00 Paneldiskussion: Varför mobbas populärkulturen?
- 15.00 Paneldiskussion: Varför är det en fantasyboom nu?
- 16.30 Avslutning
- 17.00 Lokalerna stängs

Söndag

- 11.00 Videoprogrammet börjar
- 11.00–16.00 Marknad
- 12.00–15.00 Demonstration av tillverkning av ringbrynjor och latexvapen
- 13.00 Föredrag av Daniel Atterbom: Fantasyinslag i Kalle Anka
- 13.30 Talk by Stephan Grundy: Norse mythology
- 14.30 Frågestund med Robert Jordan
- 15.30 Olle Sahlin visar bilder på människor i ovanliga kläder
- 15.30 Stephan Grundy signs his books

Fantasy Jeopardy

Anmäl dig genast om du vill delta i Fantasy Jeopardy. Vi har fått de riktiga frågekonstruktörerna att skriva en samling fantasykategorier. Vinnaren får ett presentkort på 1000 kr!

••••••••
Med reservation för eventuella ändringar!
••••••••

I paneldiskussionerna deltar

Daniel Atterbom, *Seriefrämjandets ordförande, journalist*
Anders Blixt, *rollspelsförfattare, översättare*
Robert Brown, *SF-bokhandeln*
Maths Claesson, *förlagsredaktör*
Åke Eldberg, *präst, översättare*
Leif Eurén, *föreningsaktiv, dataingenjör*
John-Henri Holmberg, *bokförläggare*
Gunilla Jonsson, *rollspelsförfattare, journalist*
Magnus Knutsson, *serieförfattare*

Ansa Messner, *lärare och skolbibliotekarie*
Michael Petersén, *SF-Bokhandeln, rollspelsförfattare*
Martin Rundkvist, *rollspelsförfattare, arkeolog*
Magnus Seter, *rollspelsförfattare, datakonsult*
Catharina Wrååk, *förlagsredaktör*
Laila Wiberg, *församlingsassistent*
Florence Vilén, *kulturskribent*
samt från kommittén: Johan Anglemark,
Jörgen Peterzén, Erik Rågvik, Eva Spångberg och
Ylva Spångberg

För en närmare presentation av programmet – se nästa sida.

Litterära paneler

The uses of myth in fantasy/ Att använda myt i fantasy

Panel on how existing myths are adapted to fantasy with our two guests of honour, Robert Jordan and Stephan Grundy/Paneldiskussion om hur existerande myter används inom fantasy med våra två hedersgäster.

Why fantasy as a medium?/ Varför fantasy som medium?

Why do you choose to turn a particular story into fantasy? What does this genre require? Panel with writers in various stages of success: Robert Jordan, Stephan Grundy, Michael Petersén and Gunilla Jonsson./ Varför väljer man att göra en viss historia till fantasy? Vilka krav ställer genren? Paneldiskussion med författare i olika stadier av framgång.

Fictive and factual religion in fantasy/ Fiktiv och faktisk religion i fantasy

How does an author's faith influence his/her works and how is religion treated in fantasy literature? Panel with Stephan Grundy, Florence Vilén, Åke Eldberg and Laila Wiberg./ Hur påverkar en författares tro hans/hennes verk och hur behandlas religionen inom fantasy litteraturen? Paneldiskussion.

Interview with Harriet McDougal/ Intervju med Harriet McDougal

Put the spotlight on Tor Books editor Harriet McDougal!

Föredrag

Fantasy litteraturen före Tolkien

John-Henri Holmberg
Man tror att Tolkien skapade fantasygenren – men då har man fel. Här kartläggs genrens uppkomst.

Att publicera fantasy

Paneldiskussion om fantasy från förlagshåll sett med Jörgen Peterzén, Maths Claesson, Catharina Wrååk och Ylva Spångberg.

Varför mobbas populärkulturen?

eller, Konst eller konstanter? Paneldiskussion med Daniel Atterbom, John-Henri Holmberg och Magnus Knutsson.

Varför är all svensk fantasy amerikansk?

Är den det – och i så fall, måste den vara det? Paneldiskussion med Michael Petersén, Ansa Messner, Jörgen Peterzén och Catharina Wrååk.

Varför är det en fantasyboom nu?

Plötsligt trängs fantasyutlarna på svenska bestsellerlistor. Hur kommer det sig? Paneldiskussion med Gunilla Jonsson, Jörgen Peterzén, Ansa Messner, John-Henri Holmberg och Robert Brown.

Att leva fantasy

Tolkien sällskap, medeltidsförening, levande rollspel, rollspel... varför håller man på med sådant? Leif Eurén, Eva Spångberg, Åke Eldberg och Jonas Nelson försvarar – kanske – sina fritidsintressen.

Rollspelen, litteraturen och döden

Kan man ställa litterära krav på rollspel? Och skall rollspel ha litterära kvaliteter? Paneldiskussion med Åke Eldberg, Anders Blixt, Martin Rundkvist och Magnus Seter.

Cerebus

Daniel Atterbom
En diablidsprojektor och en kunnig ciceron tar er med in i Dan Sims fantasyserie Cerebus.

Fantasyinslag i Kalle Anka

Daniel Atterbom
Kommittén för Östan om sol hävdar (ibland) att fantasygenren är bredare än man tror. Här hittar vi den på en oväntad plats.

Tolkien efterlämnade – vad och varför?

Anders Stenström
Förlorade sagor, oavslutade sagor, opublicerade versepos... En djupdykning i havet av efterlämnade verk.

Spår av en försvunnen värld

Kristina Hildebrand
De walesiska sagorna har ett uråldrigt ursprung. Följ med till en värld befolkad av barder, krigare och kungar.

Fenomenet moralpanik/Kritiken mot rollspelen

Magnus Knutsson, som forskar på ämnet "moralpanik", inleder med att tala om fenomenet som sådant. Därefter tar Olle Sahlin vid med att göra upp räkningen med kritiken mot rollspel.

Bearbetningen av Härskarringen till radio

Tomas Blom
Under sommaren kommer trilogin Härskarringen att sändas som följetong i Sveriges Radio (P1). Tomas Blom, som

Kurser

Kurs i medeltida dans

Farandole! Horse Branle! Dubbelsteg, vänster, höger, snurra! Tröttnat på att bara studsa upp och ned på ett disco? Eller tror att ni inte kan dansa? Eva Spångberg tar hand om er, även om ni har två vänsterfötter!

Författarverkstaden Den flygande pennan

Att skriva är det ensammaste av allt, sägs det – men så behöver det inte vara. Helga Härle sätter fart på era pennor! Praktiska upplysningar: Verkstaden delas upp i 2 turer om 2 timmar vardera. Tur 1 blir en skrivövning med diskus-

skrivit manuset, berättar om arbetet med att dramatisera Tolkien verk.

Radioföljetongen Härskarringen

Bästa sättet att komma till Midgård är att sätta sig i en bekväm stol bredvid en radio! Före sändningen av första avsnittet, som börjar 14.30, för ni höra en inspelning av introduktionsavsnittet (ca en timme).

Magic

Fredrik Säterby
Nej, det handlar inte om trolldom. Utan om korten och spelet, den stora flugan som fascinerar (och kostar) tusenden.

Guest of Honour speeches/ Hedersgästernas tal

Both our Guests of Honour will hold their speeches during the banquet./ Båda våra hedersgäster kommer att hålla sina tal under gästabudet.

sion efteråt, tur 2 en genomgång av medhavda eller i förhand inskickade texter. Maximalt 12 personer per pass. (Eventuellt utgår tur 2 eller omvandlas till en likadan som tur 1, beroende på intresse.)

Tillverkning av latexvapen och ringbrynjor

Att "leva fantasy" kräver en hel del specialutrustning... Jens Gustafsson och Göran Loner visar hur man tillverkar latexvapen (även kallade boffervapen) och fogar samman tusentals små plåtringar till ett försvarsverk.

Punkter med enbart Robert Jordan

Interview with Robert Jordan

All the things you've wanted to know about The Wheel of Time but never dared to ask. Helena Löfgren will do it for you.

Your own questions to Robert Jordan/ Frågestund med Robert Jordan

An opportunity for convention attendees to ask their own questions. We'll start with those of Mr. Jordan's books that have been published in Swedish, then go on to the whole series. (We don't want to spoil the surprises for the Swedish

readers!)/ Kongressdeltagarnas eget tillfälle att ställa frågor. Vi börjar med de av Mr. Jordans böcker som har publicerats på svenska och fortsätter sedan med hela den engelska serien. (Vi vill inte förstöra några överraskningar för er som läser på svenska!)

Robert Jordan reads from his work/ Högläsning med Robert Jordan

Robert Jordan signs his books/ Robert Jordan signerar böcker

Punkter med enbart Stephan Grundy

Interview with Stephan Grundy/ Intervju med Stephan Grundy

Johan Anglemark probes into "Rhinegold" and the mind of an author./ Johan Anglemark tränger in i "Rhinegold" och en författares inre.

Odin and Norse religion

Stephan Grundy talks about his research in Norse Mythology./ Stephan Grundy berättar om sin forskning i nordisk mytologi.

Stephan Grundy signs his books/ Stephan Grundy signerar böcker

Lek och underhållning

Fantasy Jeopardy

Vi har inte bara snott formen för frågesporten från TV – vi har snott domaren Malte Andreasson och några av frågeskribenterna också! Stand-in för Magnus Härenstam är Martin Rundkvist.

Första pris är ett presentkort i SF-Bokhandeln på 1000 kr. Andra- och tredjepristagarna får nöja sig med 400 kr och 100 kr respektive.

Praktiska upplysningar: Anmälan sker i receptionen eller till Erik Rågvik (i kommittén). Maximalt nio tävlande. Om fler än så anmäler sig gör vi en snabb sällning kl 13.00 lördag och meddelar under eftermiddagen vilka som har kvalificerat sig. Ni som anmäler er måste finnas på plats kl 13.00 lördag!

Olle Sahlin visar bilder på människor i ovanliga kläder

Ur ett omfattande bildarkiv (ca 12.000!) på tolkienister, SCA-iter och levande rollspelare väljer Olle ut några av de mer anslående klädslarna.

Bardic Circle med Melodi Lammond

Sång, musik, dikter, korta berättelser framförda av deltagarna – man både uppträder och är publik. Ta med instrument, dikter och annat som passar. (Piano finns på plats.)

Övrigt

Rollspelsdemo

Carl-Niclas Larsson och African Domino Guild
Har ni bara hört talas om rollspel och vill veta hur det går till? African Domino Guild spelar inför publik och förklarar samtidigt vad de gör.

Invigning

Storstätlig invigning av kongressen med den nervösa kommittén. Förmodligen enda tillfället att se hela kommittén samlad!

Utdelning av Alvar Appeltofts Minnespris

Varje år delas i science fiction-fandom ut ett pris till minne av den legendariske sf-fanen Alvar Appeltoft (1942–1976). Pristagaren utses genom omröstning i sf-fandom.

Avslutning

Mindre ståtlig avslutning av kongressen med den trötta men förhoppningsvis lyckliga kommittén. Ta tillfället i akt att berätta för oss vad ni tyckte var bra och vad ni tyckte var dåligt!

DELTA GÄRE

Robert Jordan

Robert Jordan föddes 17 oktober 1948 i Charleston, South Carolina, där hans familj har bott sedan strax efter stadens grundläggning på 1600-talet. Han och hans hustru, Harriet, bor i Charlestons gamla stad i ett hus byggt 1797.

Han lärde sig själv att läsa vid fyra års ålder, och vid fem slukade han Mark Twain och Jules Verne. Det var Tom Sawyer, Huckleberry Finn och Från jorden till månen som fick honom att bestämma sig för att bli författare, fast inte förrän han etablerat sig i en "förnuftig" karriär. Intressant nog ser han fortfarande Mark Twain som en av sina favoriter – de andra är Charles Dickens och Jane Austen. Dessa tre har påverkat hans skrivande mer än några andra.

Han tog examen på The Citadel (The Military College of South Carolina) med betyg i fysik och matematik, och tjänstgjorde i drygt två perioder i Vietnam. Innan han tog avsked för att bli författare arbetade han som ingenjör för en statlig myndighet, där han konstruerade testprocesser för kärnreaktorer i ubåtar.

Förutom fantasy har han skrivit historiska romaner, västernromaner och annat, inklusive dansrecensioner och kritik. Han har alltid skrivit det han själv velat skriva, och tänker sig att han kommer att prova nya genrer i framtiden.

Trots hög arbetsbelastning, som ofta innebär 12-timmarsdagar och sjudagarsveckor, lyckas han fortfarande läsa mer än 300 böcker om året, varav hälften skönlitteratur och hälften fakta, utspjutt över nästan varenda genre och ämne. Han tycker om jakt, fiske (i synnerhet flugfiske) och segling, även om han inte har så mycket tid över nu för tiden. Han samlar pipor, antika vapen, promenadkäppar, netsuke och asiatisk och afrikansk konst, och gillar att spela biljard, poker, schack, shogi och go, även om han anser sig vara en nybörjare vad gäller de båda sistnämnda.

Han tänker fortsätta skriva till dess kistlocket spikas fast över honom, förutsatt att det går att smugga in ett tangentbord...

Stephan Grundy

Stephan Grundy föddes i New York City 1967, och flyttade sedan kors och tvärs över USA. Han var utbytesstudent i Bonn vid 16 års ålder och bodde på andra sidan floden från Drachenfels, det berg där Sigfrid enligt legenden dödades Fafner. Han tog examen vid Southern Methodist University, där han skrev färdigt manuset till Rhinegold. Efter det for han till Storbritannien för att studera vid Cambridge. Han har nyligen fått sin doktorshatt för ett arbete med titeln *The Cult of Odhinn: God of Death?*

Grundys arbete baserar sig huvudsakligen på hjältesagorna och myterna från hans skandinaviska arv (han har norskt och danskt påbrå på moderns sida). Han är mycket aktiv när det gäller återupplivandet av asatron, den ursprungliga religionen i Skandinavien och större delen av norra Europa. Under pseudonymen Kveldulf Gundarsson har han publicerat två böcker och varit redaktör för en om runmagi och utövandet av nordisk mytologi. Han har för närvarande ställningen som *Warder of the Lore* i Ring of Troth, ett asatrosamfund med bas i USA.

Stephan Grundys aktuella projekt är *Valkyrie*, en roman baserad på Helgis saga ur den poetiska Eddan; *Attila's Treasure*, Hagens berättelse (en av hjältarna i Rhinegold) om sitt liv som gisslan hos hunnerna; *Wotan: The Road to Valhalla*, en diskussion om den nordiska mytologins roll idag; ett operalibretto som ska uppföras i Hannover vid Världsutställningen år 2000, baserat på historien om *Völund*; samt en roman om vikingarnas upptäckt av Amerika.

Hans färdigheter inkluderar slöjd, smyckestillverkning, shotokan karate, tyngdlyftning, öl- och vinbrygning, sång och keltisk harpa. Han har också precis blivit klar med sin jägarexamen och söker efter några att jaga med under kommande höst. Han har två norska skogskatter och hoppas kunna börja med kattuppfödning nästa år.

Stephan Grundy är gift med Melodi Lammond.

John-Henri Holmberg saboterade framtiden för sig genom att som späd drabbas av en oförglömlig läsoplevelse, Georg Eliassons *Rymdpirater*. På den vägen är det. Han varit ordförande för Skandinavisk Förening för Science Fiction och huvudarrangör för sf-kongresser; var med och startade SF-Bokhandeln i Stockholm. I början av 80-talet redaktör för tidskriften *Nova SF* och pocketserierna *Nova* och *Galax*; 1988–1993 skönlitterär förläggare vid Bra Böcker och Wiken. Just nu översättare, kritiker och bokförläggare.

Som litteraturvetare utgav han en sf-historik (*Drömmar om evigheten*, 1974). Han står för *Nationalencyclopedins* texter om fantasy och sf och flertalet enskilda notiser om enskilda författare i genrerna. 1977 kom han med den norske författaren Øyvind Myhre överens om att skriva en fantasyhistorik. Myhre, alltid en outhärdligt snabbskrivande man, utgav sin del (*Magiske verdener*) 1979; Holmberg, som arbetar mer metodiskt, utger sin del i höst under titeln *Fantasy*. Han föredrar sf framför fantasy,

men anser att det inte är sf-författarnas förtjänst utan fantasyförfattarnas fel.

Daniel Atterbom, född 1959. Ordförande för Seriefrämjandet. Redaktör för *Bild & Bubbla* sedan 1985. Har redigerat två antologier, "Bild & Bubblas stora seriebok" 1989 och "Bild & Bubblas andra seriebok" 1992. Har varit medarrangör och pratat på över tio seriemässor och seminarier. Lärde sig läsa med hjälp av "Kalle Anka", tycker om varma bad och asiatisk mat. Var mycket riktigt Frodo Bagger i Stockholms Tolkienförening Forodrim på 70-talet. Ende fantasyförfattare som gjort ett bestående intryck: J R R Tolkien.

Magnus Knutsson, född 1944. Serieförfattare, forskare och före detta ordförande för Seriefrämjandet. Barnboksrecensiter i *Dagens Nyheter*. Har skrivit ett 20-tal serialalbum, främst med bilder av Ulf Jansson, däribland "Ratte" och "Martin Udd". Senaste publicerade album är "Bix". Är den ende jubilar som i *Dagens Nyheter* hyllats med en serie på 50-årsdagen. Flitig användare av datorer och pratar gärna på nätet. Favoritfantasyförfattare: Lloyd Alexander och C S Lewis.

Harriet McDougal är redaktör på Tor Books och maka till Robert Jordan.

Melodi Lammond spelar keltisk harpa och sjunger keltiska folkvisor. Hon har tidigare bott i Greyhaven och var aktiv i Greyhavens bardcirkel (som inkluderade Diana Paxson, Marion Zimmer Bradley och flera andra kända fantasy- och sf-författare). Melodi är mest känd i fandom för sin roll som den onda häxan Morgause vid Worldcon 1984, där hon vann pris för sina dräkter. Hon är även en skicklig väverska och har studerat antropologi. Melodi är dessutom prästinna av the Spiral Path.

Michael Petersen. En gammal SF-fan med gedigen erfarenhet av flummiga paneldebatter. Han har under årens lopp försöjt sig som datalärare, frilansjournalist, SF-bokhandlare och rollspelskribent. Mest känd för rollspellet *Kult* och illa sedd bland kristna fundamentalister.

Gunilla Jonsson, frilansjournalist och rollspelskribent med ett skamligt förflutet som tolkienist. Hon har kvar en viss fascination för fantasyn och knäpar för tillfället på en fantasyroman tillsammans med sambon Michael Petersen. I övrigt mest känd som författare till rollspelet *Kult*.

Anders Blixt. Göteborgare, sedan tio år bosatt i Stockholm. Rollspelare sedan 1977 och rollspelsförfattare på svenska och engelska sedan 1980 (bl.a. Drakar och Demoner Expert, Wastelands och Viking). Aktiv inom SF-fandom (Club Cosmos) 1979-82 och inom Tolkienfandom (Forodrim) sedan 1981. Lever ett stillsamt liv med hustrun i en Stockholmsförort. Försörjer sig som frilansande skribent och översättare.

Catharina Wrååk. Ännu några dagar förlagsredaktör och ansvarig för barn- och ungdomsboksutgivningen på B. Wahlströms bokförlag. Börjar sedan på Bonnier Carlsen. Fantasy- och sf-läsare sedan länge; en av de skyldiga till att Eddings och Pratchett hamnat hos Wahlströms. Inte särskilt mångordig paneldebattör, men säger desto mer vid sidan om.

Laila Wiberg, wicca-prästinna, religionshistoriker, SCA-it och lat forodrim. Jobbar som församlingsassistent. Skriver noveller och spelar och skriver rollspel.

Beregond, Anders Stenström började läsa Tolkien 1967 och har fortsatt. Numera är han redaktör för Arda, årsskrift för forskning i och kring Tolkien.

Kristina Hildebrand skriver en avhandling om kung Arthur och har en fil. kand. i bl a walesiska och engelska. Hon är även aktiv i SCA.

Martin Rundkvist är arkeolog, fantasyälskare sedan slukaraldern, rollspelare sedan tio år och sekreterare i Stockholms Tolkiensällskap. Tolkien, LeGuin och Lovecraft är hans litterära favoriter.

Ansa Messner är lärare (engelska och svenska huvudsakligen), skolbibliotekarie och konstnär. Medlem i Stockholms Tolkiensällskap. För närvarande är Paul Auster favoritförfattare.

Åke Eldberg. Inom fantasy: F d ordförande i Uppsala Tolkiensällskap. En av dem som startade SCA i Sverige. Översättare och konstruktör av rollspel. I den allmänna världen: präst i svenska kyrkan.

Helga Härle är fil kand, dramapedagog, litteraturvetare, astrolog mm. Intresserad av den kreativa processen och upptäcktsresor inom allt möjligt. Har lett olika skrivkurser sedan 1987 – den första med inriktning på saga & fantasy 1993, då för Forodrims räkning. Har sedan utökat Medborgarskolans ordinarie program med skrivarkursen saga & fantasy. Spännande med nya världar – saga

& fantasykurserna ger upphov till många...

Maths Claesson föddes i en luftballong på väg mot Nordpolen. Hemkommen började han vid tre års ålder läsa gammalgrekiska men beslöt, inte utan vända, att satsa allt på fotboll. En ömmande lärmuskel satte p för en lovande proffskarriär, och istället ägnade han sig åt vardagsmetafysik och skånsk husmanskost. Så småningom var han med och startade en SF-bokhandel i Stockholm och lyckades övertyga det stora bokförlaget Bonniers att utge fantasy. Sälunda kan han nu tituleras redaktör och bokhandlare – först ser han till att boken kommer ut och sedan ser han till att folk köper den. Ett förträffligt arrangemang.

Leif Eurén kom in i fantasyvärlden genom SFSE, där han blev aktiv 1977 och satt i styrelsen 1979. Han intresserade sig alltmer för Forodrim, där han gick med 1978. Där fick han flera förtroendeuppdrag och satt två år i styrelsen. I slutet av 80-talet blev han aktiv i SCA (ordförande 1993 och 1994). Dessutom inbiten rollspelare sedan början på 80-talet. Har fått flera saker publicerade. För att ha råd att ägna sig åt allt detta är han systemprogrammerare på CelsiusTech Systems.

Fredrik Pallando Säterby, 24-årig dataslusk som jobbar på Tele2. Hängiven Magic-entusiast sedan ett drygt år. Medlem i Forodrim sedan många år och gammal rollspelare.

Robert Brown jobbar på SF-Bokhandeln sedan många år tillbaka. Ingen stor fantasyfan, men har förstärkt läst klassikerna. Är annars mer sf-frälst. Universitetsdrop-out.

Florence Vilén, kulturskribent. Gillar nästan all finkultur, älskar poesi och gudar (de flesta; är fil. lic. i religionshistoria). Har översatt dikter, bl a från klassisk grekiska, och fackböcker om gemmologi och teologi. Folkbildar i tal och skrift, har – för en tänkt okunnig men road tonåring – återberättat en rad av Ovidius förvandlingshistorier under titeln När gudarna leker. Alamfric i Forodrim, vilket är Ädelstensträdet, ett namn valt med avsikt.

Magnus Seter. Rollspelsförfattare och datakonsult. Magnus har spelat rollspel sedan 1982, och skrivit texter och regler till rollspel sedan 1989. Han har arbetat för amerikanska, svenska och spanska spelbolag. Var även under början av 90-talet mycket aktiv inom rollspelarnas

konventscirkus, och har själv arrangerat DalCon 2.

Jörgen Peterzén; litteraturvetare, förlagsredaktör. Intresserad av fantasy sedan ungdomen. Ansvarar för utgivningen av fantasy och sf på Natur & Kultur; var med och grundade Tolkiensällskapet Forodrim.

Johan Anglemark, f.d. redaktör av fantasy och rollspel, tolkienist sedan 1981 och science fiction-fan sedan 1983. Fantasyintresset vaknade i början av sjuttiotalet och befästes av rollspel under åttiotalets första år. Till vardags översätter han numera datorprogram.

Erik Rågvik har varit tolkienist sedan -79, förrit sig in i SCA (Society for Creative Anachronism) och livevärlden och har skrivit en del rollspelsmaterial. I den verkliga världen är han civilekonom och marknadsförare. Sagan om Ringen upptäcktes i början av 70-talet och följdes sedan av övrig fantasy och SF.

Carolina Gomez Lagerlöf har läst SF och fantasy så länge hon kan minnas, är ordförande i SFSE (Skandinavisk Förening för Science Fiction) och aktiv tolkienist sedan några år. Tjänar sitt levebröd som patentingenjör.

Olle Sahlin har arbetat som redaktör av både fantasy och rollspel och försörjer sig som översättare och ger ut

Centurion, en tidning om spel – sitter numera fast i Magic-träsket. Tolkienist sedan 1980, SCA-it sedan 1984 och liveare sedan 1993.

Helena Löfgren har läst fantasy sedan hon lärde sig att läsa för 21 år sedan. Är aktiv tolkienist och lajvare. Har arbetat med ungefär lika många saker som en normal fantasyförfattare. Studerar till journalist.

Eva Spångberg har läst fantasy sedan sextiotalet. Tolkienist sedan 1973, sporadisk SCA-it sedan 1988 och liveare sedan 1993. Specialintresse: historisk dans. Till vardags faktor på Lärarhögskolans förlag.

Ylva Spångberg har varit tolkienist sedan 1973 och science fiction-fan sedan 1977. Civilt är hon översättare av huvudsakligen fantasy och science fiction.

Per Lundberg kom i kontakt med fantasy 1979 då rollspelsvärlden trädde in i hans liv. En positiv biverkning av rollspelandet var att intresset för fantasy vaknade (oomstridd favorit är Fritz Leiber och berättelserna om Fafhrd and The Gray Mouser). För övrigt är Lundberg en hängiven film- och videofreak med bristande omdöme, eftersom Conan är en av hans favoriter inom fantasy-genren...

John-Henri Holmberg

Fantasy

Den första översiktliga presentationen på svenska av modern fantasy litteratur med en historik sedan genrens uppkomst på 1800-talet fram till nu med tonvikten vid dagens stora fantasyförfattare: Tolkien, Stephen R. Donaldson, David Eddings, Robert Jordan, Terry Brooks och Tad Williams.

Utkommer i oktober på **Replik**. Inbunden. ISBN 9188818039.

VALKYRIE

Ett utdrag ur Stephan Grundys kommande bok Valkyrie.

The young Hailgi, having been forced to dress as a woman to escape from Hunding's men, has led a small warband to avenge his shame on Hunding, and killed the warlord and all his band except three, whom Hailgi and his men are now taking as offerings to Wodhanar (Oden).

he wind had changed; it no longer blew against them, but from behind, casting high banners of long thin cloud out before Hailgi and his warriors. Hailgi gazed up at the scattered sky-mists, hoping to see the shadow of the woman and her steed in them, but his eyes could not shape the clouds into more than the streaming tails of white mares. The three captives sat bound beside him. The big redhead's hands and feet had been tied down to the bench as well, to make sure that he stayed where he had been put; Aiwiwundar and Thonararharjar had not had an easy time tying his hands again the night before. Frodhamarar sat slumped with his knees drawn up, leaning against the side of the boat, while the other man rested calmly on the bench, only clenching his jaw a little when the ship's rocking jarred his wounded leg against the wood. It was not hard at all for Hailgi to think of himself in their place. He had risked capture three times now, and he was sure that Hunding would not have dealt any more kindly with Sigismundar's son than he himself was dealing with – Frodhabernu's son Frodhamarar; who were the others?

"What are your names?" he asked.

"Why should I tell you?" the redhead replied at once. "What can you do to me that you're not already planning to do? If I don't want to tell you my name, there's nothing you can do about it." He knotted his thick brows, staring straight up into Hailgi's eyes as he locked the muscles that bulged along his jaw.

"I can let you die with your name forgotten, and no one will ever know whether you went bravely to the tree or whimpered and begged to be set loose."

The captive hacked and spat, very near to Hailgi's boots. Hailgi waited patiently, thinking: if I were in his place, I would do the same.

At last the big warrior looked down at the puddle of bilgewater by his feet. "All right," he muttered unhappily. "I've got a wife and three sons to home. Will you swear to let them know how things went?"

"I swear."

"My name's Ansumundar, the son of Ansuwaldur. My frowe's Sigiridha – everyone calls her Sigga."

Hailgi nodded. "And you?" he said to the man with the wounded legs.

"Will knowing my name make it easier for you to kill me?" the eagle-nosed man replied smoothly. Hailgi winced. Frodhamarar closed his eyes for a moment, as though he could not bear the sight and the words of his doom together.

"Will not telling me make your death easier?" Hailgi replied harshly. The words hurt his throat as he spoke them, as though he were coughing out chunks of flint. At once he wished he had not said it, but it was too late.

The man smiled at him, the thin white rim of teeth-edges showing just beneath his curled lips. "Maybe not. And after all, it is you, Hailgi, who ought to be afraid of us knowing your name. You, of all folk, should know the might of a slain man's word; I heard the things you said in your sleep last night. It's little wonder no one cares to share your tent or touch you; the wonder is that you can fare among living folk when the Sun's light is on you."

A man who could wound while he was bound hand and foot was rare indeed, Hailgi thought; his admiration

for the captive's brave mood was already swelling over the hurt he felt at the man's words. "But you already know my name, so you may as well tell me yours."

"I am Gunthabrandar, the son of Gunthadis. Does this make you any more joyful?"

"No," Hailgi answered truthfully. He stood looking at them a little longer: Gunthabrandar, Ansumundar, Frodhamarar. Suddenly a great wish rose up in him to turn the rudder back towards Hagalar's lands; to leave Fetter-Grove as it was and take the geld that Frodhabernu would pay for his son and Sigga for her husband and whoever loved Gunthabrandar for him – Gunthadis for her son, perhaps? – and let them go, free from the knots of orlog. It could be me there, he thought again. Then, The ravens have pecked out Athalwulfar's eyes by now.

The three captives looked back at Hailgi. Frodhamarar's eyes were blue with green flecks, widened as if the Sun's light would drive out the shadow of fear behind them. Ansumundar's eyes were the bright blue-gray of a well-polished blade; Gunthabrandar's were deep brownish-black, set deeply beneath the rims of his narrow black brows like gems in the curve of two matched cups. Hailgi's own mirror-shape shone back at him six times over from their pupils, as tiny as if he stood very far away, so that he could only see the glints of his byrnie and his bright hair clearly. As he gazed with all his mind caught up by the image, the eyes around it seemed gray as his own, mirroring himself back again in his own pupils.

Shaken, Hailgi turned away. The boat lurched, so that the bench hit him just behind the knees; he went with it, sagging down to sit. He could not deny Wodhanar his geld, for the god had given him victory – and he had pledged it, only a nithling would go back on his pledge. Hailgi could no more keep these chosen men from him than he could keep himself from Sigiruna; and it was at Wodhanar's will that the walkurja rode.

No one spoke very much during the day. They rowed with all their strength, for the faring towards Fetter-Grove was long enough and, Hailgi guessed, there was no one there who did not want to be well-gone from the stead of awe by nightfall. But wind and wave were with them now, not against them, and they made landfall not far from the grassy mound beneath the gray stone which Berikan said marked

the beginning of the pathway from the sea to the grove.

"I won't need more than eight of you with me," Hailgi said as Raginaharjar lowered the anchor. "Who is willing?"

After a few moments, Raginaharjar nodded, then Aiwiwundar.

"I'll go, I guess," Fastawulfar mumbled.

"Me too," whispered Sigibernu. His brothers Sigihadhur and Sigifrodhar jerked their fair heads in agreement without speaking, though the stubbly lump of Sigihadur's voice-box rose and fell in a sudden gulp.

Hailgi looked around at the others. His eyes met Gleaugir's; he stared until the thane lowered his head in a nod.

"I'll come as well, then," Thonararharjar finally said, when no one else spoke.

The chosen men heaved the three captives over, lugging them to the beach. They went in byrnies, but bore no weapons; the only weapon in Fetter-Grove was Wodhanar's own.

Hailgi waded back to the boat with Aiwiwundar behind him. Leugar was already leaning over the side with two thick coils of rope when he got there. As Hailgi took them, he felt a slight tremor in the thane's big hands, but the breath he heard as he relieved Leugar's arms of the weight was deep with relief. He made his way back through the low-rippling waves; Aiwiwundar followed him with the lightened ale-cask and a horn.

No one might enter Fetter-Grove unbound; bindings must be laid upon each man, and he who fell could not raise himself to his feet again, but had to crawl or roll from the grove as best he might. Thus had Wodhanar wrought it in earlier times, for it was his might to lay and loose fetters over all that lived and died. Hailgi first bent to loosen the bonds on the legs of the captives so that they might walk to the grove. He was wary as he untied and retied the ropes around Ansumundar's ankles, waiting on another attack; but the warrior stood without struggle, straightening his back as though his sons could see that he would not fight against his wyrd out of fear. Frodhamarar's face was set firmly, jaw clenched over any sound he might make. The dark stubble on his face, Hailgi marked suddenly, was still patchy; the little clusters of hairs would not have made a good beard for two or three years yet.

Gunthabrandar still sat on the sand. He looked coldly at Hailgi as the youth loosened his leg-fetters. "How shall I walk into the grove?" he whispered. "If I were so steady on my feet, you should not have taken me."

"We shall go together," Hailgi murmured back. "You'll lean on my shoulder."

Aiwimundar, Thonararharjar, and Sigifrodhar took the captives away in turn to let them empty their bladders and bowels, so that they might not shame themselves or stain the hallowed grove. One by one, Hailgi's warriors came before him and let him tie their legs with the same loose bonds that fettered their captives, so that they might not step more than half a pace at a time. Their arms he tied more freely, so that, though he made a rope-end fast around each man's wrist, the loop dangling between was long enough that they could still move their arms freely enough to cast a spear. Sigibernu and Sigihadhur; Fastawulfar, Raginahrjar, and Gleaugir; finally, when their work was done, Aiwi-mundar, Thonararharjar, and Sigifrodhar. Hailgi bound them, then, with Gleaugir's help, fastened the same bonds upon himself.

He tucked the other coil of rope under his arm and bent to help Gunthabrandar up. Thin as he was, the wounded man was heavier than Hailgi had thought. His weight was solid as a corpse's, pressing the rings of Hailgi's byrnie hard into the bones and muscles of his shoulder. It took a moment for the two of them to find their balance together; they walked clumsily, like two horses yoked to one wain for the first time.

Ansumundar and Frodhamar followed Hailgi and Gunthabrandar down the path, with the rest of the men in single file behind them. The cool wind stirred the leaves above their heads, scattering golden sunlight over the shadowy pathway, the stones that marked it and the sharp-nailed wolf-prints sunk deep into the leaf-mould. Hailgi's head was down, his back bent a little so that Gunthabrandar could lean on him, and they moved very slowly.

Of a sudden, Hailgi felt all his hairs prickling as though he were walking through a thornbush. He raised his head, looking around to see if the others felt anything. The two captives behind him showed nothing but the set mood with which they would meet what lay before them. Aiwi-mundar's eyebrows were drawn down in thought, his

swarthy forehead wrinkled; Fastawulfar was staring fixedly at the path beneath his feet.

Hailgi did not know if the sound he heard then sounded within his skull or outside it. It might have been a low growl; it might have been a man's deep voice muttering a few words, though he could not make out what they might be. He kept on walking. He set his feet carefully to keep from giving Gunthabrandar more pain than he had to, but after they had gone a little way, he could see the brightness of fresh blood beginning to break through the brown-cruled bandages on the thane's legs.

The low voice muttered through the wood again. This time, it sounded more like a growl; it was clear enough that Hailgi knew he was hearing it through his ears.

"Wait," Fastawulfar whispered. Hailgi stopped, turning his head to glance back at him. The young thane was looking at the ground, his lips pressed whitely together. He bent his knees, crouching down.

"They're only a single wolf's tracks," Hailgi murmured in answer.

"See how the toes are spread? I've seen this before. And look, there." Fastawulfar pointed to the side of the path with a broken-nailed finger; Hailgi marked the spatters of foam for the first time. "It's well gone in the howling madness, and it's not far away. It's a big one too, the biggest I've seen. We'd do best to cut our fetters now, before we cross the grove's markers, and go back for weapons or something."

"No." Hailgi did not whisper; though he spoke softly, his voice rang raven-harsh in his own ears. "Wodhanar chooses what he shall have from each garth for his help. It is not for us to flee from his holy stead, when we have said that we shall come within. The wod-greedy wolf may never come near us; but walk warily, all, and listen carefully."

Though no one spoke against him, Hailgi could hear them shuffling more and more swiftly behind him, and had to mend his own pace. He was almost carrying Gunthabrandar by the time Aiwi-mundar whispered, "There it is."

The way into Fetter-Grove was marked by a huge, slanted slab of gray stone lying flat against the ground; they would have to walk over it to enter the grove. A row of deep cup-marks ran down it like a line of hoofprints in the rock. As he got closer, Hailgi could see that what had looked at

first like splotchy irregularities on the stone's flat face were images that had been ground into the rock. The shadow-shape of a huge figure, his manhood upright, cast a spear over the long curves of skeleton ships; the stick-figures of two dogs ran beneath his feet.

Aiwilimo came past the two hale captives and nudged Hailgi on the shoulder with the corner of the ale-barrel. "I'll take care of this one," he whispered. "You fill the horn and pour the first draught into the highest alf-cup." He set the barrel down and stood up beneath Hailgi's burdened arm, shifting Gunthabrandar's weight easily to his own shoulder.

As Hailgi walked closer to the rock, the soles of his feet began to tingle. The prickling in them was almost painful by the time he stepped onto the stone itself. But he carried the horn to the alf-cups and raised it, looking into the grove.

Although the holy stead stood within a beech-wood, only ash and oak grew there. Hailgi's spread arms could not have half-spanned many of the tree-trunks, neither the gnarled oak nor the smoother ash; some might have stood since the folk of early years had shaped the shadows on the stone. A straight path led from the rock to the middle of the clearing, where a harrow of heaped stones stood beneath the most awesome ash-tree of all, an old giant towering above all the others. Its branches shadowed a great wooden shape: the image of Wodhanar, his face masked by the shape of a helm with a crudely-cut eagle's head jutting from between the eyes and his body hidden by the deep hack-marks that showed the folds of his cloak, sat throned behind the harrow. A spear stood loose in the ring of his closed fist, its butt resting on the ground and its other end lashed to a branch of the tree. No rust marred the iron point that gleamed above the god's head. Beside his seat stood a rootless tree-stump, smoothed by the same craftsman's hand and worn by use.

"Wodhanar, grant us leave to come here," Hailgi said softly. "Fettered, we come to Fetter-Grove; we bring you gifts won in fight."

He poured the ale out, its stream frothing up from the first alf-cup to spill down into the next and the next and the next, until the horn was empty and each of the little hollows gleamed full. Then, careful not to let his clumsy-bound feet slip on the sloping rock, he stepped down into the grove. It

was silent with awe, ringing soundlessly through his skull and thrumming up through his feet. Sparkles of unseen light burst before his eyes, as though he had held his breath too long; each draught of air he drank filled him until he, too, felt that he must shimmer with the might of the hallowed stead. He walked straight to the harrow and laid the horn and his coil of rope down on it. He did not turn his head, but only listened as the other men made their way over the marker-stone and into the grove to him.

Wodhanar's spear was not easy to lift from his hand: a chain looped about the shaft just below the iron head made the weapon fast to a branch of the tree, above a man's reach, so that one who came bound and alone would have little chance of loosing it. Hailgi pointed to Fastawulfar and Gleaugir. They came forward, bending their backs before the harrow. Hailgi used the heap of stones to help him pull himself up, then crouched with one foot on each man and slowly straightened himself until his outstretched hand touched the spear's fether. He had heard that it did not always come free; it was Wodhanar's runes of unbinding that loosened it at his will. But the chain fell away easily in his hand.

Hailgi had just begun to lift the spear up through the god's loose fist when the howl wavered through the clearing. Only his firm grasp on the weapon saved him from falling as Fastawulfar jerked beneath his feet, but he could not keep from twisting to look.

The snarling wolf leapt stiff-legged over the stone at the path's end. Hailgi's first sight was of its lightning-white fangs melting into unreal length, stretching and twisting down past the edges of its gaping jaw; then he realized that what he saw was the froth of the howling madness running from its mouth. Its eyes were black against the pale mask of its face, ears laid out to the sides; ash-black fur bristled up along its back. The wod-wolf stopped for a moment, swinging its head from side to side as it saw the fettered men before it. Then it leapt forward towards the two who were bent beneath Hailgi's feet.

Hailgi did not know how he had been able to take the spear from Wodhanar's hand, then turn and cast it in the half-heartbeat while the wolf was in the air. But his throw was true: the god's weapon took the maddened beast through the chest, knocking it back to the earth. Then Hailgi realized that he was standing on the ground as well,

as though he had leapt towards the wolf while casting the spear. Carefully he walked towards where it lay.

The wolf raised its head and looked at him. The strands of slobber twisting from its mouth were red now; its growl bubbled in its throat. The wolf's wide paws scabbled at the ground for a moment as it tried to rise against the spear, thick black nails cutting brown scars of earth through the grass. Then it slumped back and lay still.

Hailgi grasped the spear's shaft with both hands and braced one foot against the wolf's body, pulling the weapon out. He leaned the shaft against the harrow and took the coil of rope, looping one end around the corpse's neck and making it fast.

It was not easy to drag the huge wolf over to the ash-tree: it weighed as much as Hailgi himself, and seemed heavier in death; and Hailgi's shaking legs kept trying to fall from under him. Still, he got it there and cast the rope over a low branch of the ash, then pulled. The wolf's head rose, then its body, until it swung freely with a span of air above its head and beneath its dangling hind feet.

Quickly Hailgi tied off the rope and sliced the rest of the coil free with the sharp spear-edge. When he turned to look at his men again, he saw that Sigihadur was sitting on the ground, his pale blue eyes very wide as he stared at Hailgi and the wolf. Fastawulfar leaned against the harrow, panting with his mouth open as though he were about to be sick. The others had borne it better, but to be fettered before the howling madness was no easy thing, and none of them looked unshaken. Only the three battle-captives seemed unscathed in mood, as though a sure death were hardly worse one way or the other.

There would be three gifts, yes; but a wolf's life was worth the life of a man. One, Hailgi knew now, must go free, for Wodhanar had made a choice. Ansumundar, Frodhamarar, Gunthabrandar – the god would choose among them.

Having no knife, Hailgi could not score the lots on wood. Instead, he picked up three flat pebbles from the ground. He cast about for a moment in search of something to mark them with, then dipped his forefinger into the little pool of ale-dregs that had collected near the mouth of the horn. On one he traced the Ansur-rune; that would be Ansumundar's. Fehu for Frodhamarar, Gebo for

Gunthabrandar; then he cupped his hands like a dice-cup and shook the rattling stones, breathing deeply. Face-up or face-down, the odd one out would live.

Hailgi looked up at the helm-masked face of the god, then past him into the ash-tree's reaching branches. It seemed to him that he could feel the flowing pathways of the water from below that fed and shaped the tree; that the same might flowed up through his feet and out through his cupped hands, bearing the pebbles with it.

The stave that showed ale-dark against the gray stone was straight with two downslanted branches: Ansur. The other two were faceless.

Moving slowly, as if in a dream, Hailgi beckoned to Frodhamarar. The great ash-tree's shadow lay gray over the young man's face as he stumbled over to Hailgi. Hailgi put his hand on Frodhamarar's muscular shoulder for a moment to steady him before he looped the rope about his neck and tied the knot. A gust of wind rushed through the ash's leaves, turning the dangling body of the wolf. Frodhamarar's green-flecked eyes flickered over to the swaying corpse for a moment.

Hailgi led the other youth to the tree. Aiwimundar followed quietly behind them; it took three to make the gift to Wodhanar. The old thane moved the rootless stump beneath a branch a little higher than the one Hailgi had hung the wolf from; Frodhamarar stepped up, and Aiwimundar took the rope from Hailgi's hand, looping it over the branch.

Hailgi went back to the harrow and took the spear in his hand again. Its shaft was very smooth. Long as it was, it seemed oddly light, as though the wind were already bearing it up in flight. He did not look at Frodhamarar, but at the god who sat between warrior and wolf.

I wot that I hung/on the windy tree
nights all nine./Wounded by spear...

Hailgi raised the weapon, turning his gaze back to the other youth. "To Wodhanar given," he murmured.

Myself to me myself. Aiwimundar kicked the stool from beneath Frodhamarar's feet and leapt back, pulling the rope. The spear flew eagle-swift from Hailgi's hand; Hailgi's own breath rushed out of him as it thunked home beneath Frodhamarar's breastbone. His body swung wildly under the blow, as though a stormwind beat about it. Frodhamarar's neck had broken cleanly, his head rolling

onto his shoulder as he swung. His face was already beginning to darken.

After a moment, Hailgi steadied Frodhamarar with his hand again and wrenched the spear from his chest. It came free in a gout of blood – blood that splattered over Hailgi's byrnie, as though he stood in the wal-stead again. Aiwimundar pointed silently; Hailgi cut the rope where the thane showed him, leaving the other to tie it fast to the branch.

Fastawulfar and Sigibernu had to carry Gunthabrandar forward. They held him as Hailgi knotted the rope around his neck. Hailgi did not want to look into the wounded man's eyes, but he would not turn away. He met Gunthabrandar's brown-black gaze, holding his stare. His own shadow, with the warrior's knot dark against the side of his head...The ravens, the choosers of the slain, would come soon enough for those baleful eyes; Wodhanar's winged ones flew unfettered through Fetter-Grove.

Hailgi took up the god's spear again, waiting until Fastawulfar and Sigibernu had heaved Gunthabrandar into place beside Frodhamarar. He nodded: Fastawulfar kicked the tree-stump free as Sigibernu pulled on the rope.

Hailgi's throw was hard enough that the spear ran more than halfway through Gunthabrandar's body, its tip sticking in the ash-tree's blood-sprinkled bark. Hailgi heard the warrior's choking sound as he tried to double around it, his movement pulling the strangling rope tighter around his neck. His wounded legs kicked, scattering drops of fresh blood to the ground. Then a pale stain soaked through the front of his breeches, his seed spilling with the last of his life.

Sigibernu held Gunthabrandar's corpse still as Hailgi freed the spear from him. Hailgi leaned it against the harrow and filled the horn with the last cloudy ale from the barrel's depths, raising it to the god's grim image and the three who wavered in the wind. He drank and passed it to Aiwimundar.

The horn went about the ring of men, each drinking a small mouthful, until it came to Ansumundar, whose hands were still bound. Sigifrodhar, who held it, looked uncertainly at Hailgi. Hailgi came forward and took the horn from his hands, raising it to Ansumundar's lips himself. When the captive had drunk, Hailgi took another sip, then poured what was left of the ale out over the spear's

tip to wash the blood from it. Fastawulfar and Gleaugir bent down again; Hailgi climbed up on their backs to drop the spear-shaft down into Wodhanar's hand and chain it fast to the rope-bound bough again.

They left as silently as they had come, though more slowly, for they had to wait for Sigihadur to drag himself along the ground and up over the rock. He was able to stand when they had passed beyond the grove's markers, but the men still went fettered until they had come out into the warm sunlight that shone unshadowed on the strand. Then Hailgi untied all of his warriors, though he left Ansumundar bound.

"What are you going to do with me?" Ansumundar asked. Although his husky voice was still fierce, Hailgi could hear the genuine curiosity in it as well.

"I don't know. Keep you as a hostage until we find out what Hunding's sons are going to do, I guess. What do you want me to do with you?"

Ansumundar cleared his throat and spat to the side, flushing beneath his red beard. "I don't know. I don't favour any of his sons, and it's my thought that they won't find it easy to rule together. He was my drighten, so I guess I ought to think about coming after you, but - Thonarar, this isn't what I thought would happen. I just don't know. Can you leave me a while to think about it?"

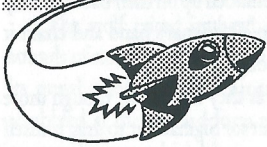
"I suppose so. If I can have your oath that you won't try to escape or attack me or my men without warning us first, I'll even untie you."

"Hah!" Ansumundar barked, an odd sound halfway between a cough and a laugh. "I guess you can. I swear by...well, by the wolf that took my place on Wodhanar's tree," he added in a lower voice.

Hailgi untied his bonds. The big warrior stood up, stretching his arms towards the sky. Hailgi's head did not quite reach to his chin. He'd be a good man to have in my own warband someday, Hailgi thought.

The Sun was almost halfway down the western sky. They would be sailing with her light in their eyes; but there was no mistaking the eagerness of the men who crowded through the waves towards the boat. Though the wind would be in their faces now, Hailgi thought it was likely that they could make it back to Hagalar's shore before the Sun had set.

SCIENCE FICTION-BOKHANDELN

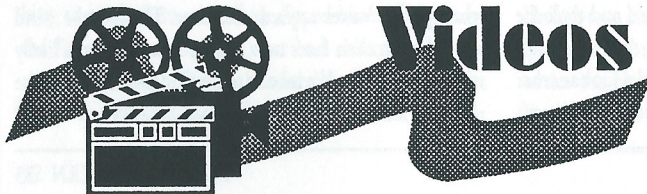

Stora Nygatan 45, 111 27 Stockholm
Telefon: 08/21 50 52 Fax: 08/24 77 30
E-post: order@sfbok.se
WWW: <http://www.sfbok.se/sfbok/sfbok.html>

Science Fiction

SF-Bokhandeln är specialist på sf, fantasy och skräck: böcker, engelska köpvideos, kort- och rollspel, magasin, serier, med mera. Vi har det mesta från Sverige, England och USA!

Besök vår **butik** på Stora Nygatan i Gamla Stan i Stockholm (öppet 11-19 vardagar, 10-16 lördagar), eller beställ per **postorder**: som kund får du vår nyhetstidning ca fem gånger om året, liksom vår stora bokkatalog och video & spelkatalog - ring eller skriv så skickar vi vår senaste nyhetstidning!

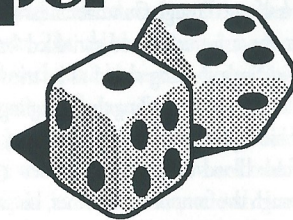

Videos

Skräck

Spel

Fantasy

OM FANTASY

Maths Claesson försöker sig på en definition

Många bokläsare har under de senaste åren låtit sig uppslukas av berättelser om eldsprutande drakar, förtrollade svärd, trollkarlar och ädelmodiga hjältar inbegripna i den eviga kampen mellan ont och gott. Sagans och mytens alla väsen har iförts nygamal kläddräkt av författare som underhållande och skickligt vet att berätta en fantasifull historia. Fantasygenren har i Sverige under 1990-talet slagit igenom på bred front – Eddings, Jordan, Kerr, Pratchett och en rad andra ledande författare finns översatta till svenska, och den första fantasykongressen i vårt land går nu av stapeln. Drakarna har kommit för att stanna.

I ett vidare perspektiv är förstås inte fantasy något nytt fenomen. Genrens rötter återfinns ju i myter, legender och folksagor, och under årtusenden har människan blandat magi och realism i alla berättande dikterverk utan att tänka närmare på det. Att en berättelse kunde kallas för 'realistisk' hade ingen tänkt på förrän romanen så att säga uppfanns på 1700-talet och gudar, sagoväsen och hjältedåd fick konkurrens av olycklig kärlek, pengabrist, karriärstegar och andra litterärt gångbara vardagstrivialiteter (vilket förstås i sin tur hänger samman med industrialismens framväxt och en tro på förnuftet och människans förmåga att själv styra sitt öde – det är en lång historia).

Men en intressant litteraturhistorisk fotnot uppstod i huvudsak i England under den senare delen av 1700-talet, "the gothic tale of terror" – gotisk skräckroman. I sådana

berättelser förenades för första gången den nya, verklighetsnära romanformen med den icke-realistiska berättartraditionen, och där återfinns dagens fantasy litteraturs rötter. Gotiska skräckromaner handlade inte sällan om munkar som sålde sin själ till djävulen och sedan med oanad framgång förförde intet ont anande nunnor, och det var snarare regel än undantag att ensamma kvinnor irrade runt i ödsliga slott, hemsökta av vålnader utan huvud eller lyckliga andar som inte fått frid i graven.

Ur den bördiga myllan växte också den övernaturliga skräckberättelsen fram, liksom science fiction.

Den gotiska skräckromanen var under en kort tid oerhört populär i Europa, men en bit in på 1800-talet var dess tid ute. Fantasygenrens nutida konturer anas först runt sekelskiftet när britterna George MacDonald och William Morris gav ut vuxenromaner om mytiska världar långt bortom vår egen. Lord Dunsany, James Branch Cabell och H.P. Lovecraft är andra viktiga namn i genrens historia.

Dagens fantasy litteratur fick sitt genombrott i mitten av sextioalet, vilket kan sägas berodde på att en språkprofessor i Oxford satt och skrev på en allt tjockare roman om en ring som gjorde bäraren osynlig. En bit in på 1950-talet var han klar, men det var först tio år senare när "Ringtrilogin" kom i pocketutgåva i USA som J.R.R. Tolkiens namn flög över världen. I dag utgör Tolkiens detaljrika och realistiskt skildrade mytiska värld det nav kring vilket så gott som alla andra fantasyförfattares påhittade världar snurrar. (Må-

hända en generalisering, men icke desto mindre sann!

Trilogierna har sedan dess avlöst varandra, men utom i undantagsfall – t ex Ursula Le Guins ”Övärldsserie” – har få författare varit i närheten av förebildens djup och originalitet. (Det påståendet är däremot inte någon generalisering, utan kalla fakta!)

Jag har funderat över olika definitioner av fantasy och dristat mig att formulera en egen (med benägen hjälp av David Pringle, Peter Nicholls och andra kritiker):

”I en fantasyberättelse skildras med hjälp av den realistiska romanens berättarteknik mytiska världar utanför tid och rum där varelser uppträder och händelser inträffar som inte kan förklaras med hjälp av förnuftet eller vår vetenskapliga världsbild.”

I ett vidare perspektiv finns även andra typer av litteratur som också räknas som fantasy eller som nära besläktade och på sätt och vis rymms inom definitionens ramar ovan. Den övernaturliga skräckberättelsen, ”horror”, som nämnts tidigare, räknas av somliga som en klart avgränsad undergrupp av den icke-realistiska berättelsen, medan andra menar att den måste räknas som fantasy och inget annat. Förenklat kan man säga att all skräcklitteratur är fantasy, men all fantasy är inte skräcklitteratur. Skräckberättelsen liksom fantasy bygger ju på och definieras av att något övernaturligt eller förnuftsvidrigt tas för givet i berättelsen – t ex existensen av vampyrer eller magiska svärd.

Science fiction tillhör förstås också den icke-realistiska litteraturen, men skiljer sig från fantasy genom att förutsätta att det spekulativa innehållet vilar på en vetenskaplig grund eller kan ges en rationell förklaring. Magi och övernaturligheter har ingen plats i science fiction, men trots det överskrider genregränserna ofta. Med ännu en förenkling kan man säga att en SF-berättelse är möjlig men kanske inte alltid trolig, medan fantasy alltid är omöjlig likaväl som otrolig.

Till sist kan man, om man absolut måste, räkna litteratur som normalt inte hör hemma i vare sig genrer eller underavdelningar men ändå kan sägas tillhöra den icke-realistiska berättartraditionen – t ex Strindbergs ”Ett drömspel”, Salman Rushdies ”Satansverserna” eller Kafkas ”Förvandlingen” – som fantasy. Jag tror dock att själva

begreppet ”fantasy” i så fall blir så omfattande att det inte längre är användbart. Det finns andra etiketter att klistra på – magisk realism, absurdism, surrealism och så vidare. Och ännu värre blir det i ljuset av att genren ibland indelas i underavdelningar som till exempel historisk fantasy, heroisk fantasy, science fantasy, sword & sorcery och så vidare. Men trots allt tror jag att sådana berättelser behöver definieras, framför allt därför att vi i Sverige saknar en enhetlig benämning på genren. Fantastiska berättelser, moderna sagor och vuxensagor är vanliga benämningar. Det förefaller mig dock att det enda praktiska är att kort och gott kalla genren för fantasy, analogt med science fiction, som ju är ett litterärt lånord som är väl etablerat i svenska språket.

Ett förenklat handlingsreferat av en typisk fantasyroman kan tecknas på följande sätt: En god och väluppfostrad pojke eller flicka är berättelsens hjälte. Sig själv ovetandes är han/hon förutbestämd att uppfylla de urgamla profetiorna om konungens återkomst, alternativt utvald att frälsa landet från ondska. Men onskans makter ger inte upp kampen mot det goda frivilligt och den stackars pojken/flickan jagas i kapitel efter kapitel i bok efter bok av mörkermakter genom främmande länder och över stora hav. Han/hon har sällskap av halvlängdsmän, förklädda prinsessor, trollkarlar, krigare och sagoberättare och andra underliga varelser. Kartor och ordlistor är obligatoriska.

Episk fantasy av det här slaget hämtar karaktärer och intriger ur myternas, folksagornas och legendernas värld, även om samhället och dess hierarkiska system påfallande ofta snarare är medeltida med utpräglade feudala system, skråväsen och liknande. Handlingen följer ofta en bestämd mall – kallelsen, sökandet (”the quest”), den äventyrliga färden och återvändandet (för övrigt ungefär det mönster mytforskaren Joseph Campbell återfinner i hjältemytens varianter).

Kritiker och härdade fantasyläsare skyndar sig inte sällan att blanda in Jung, arketyper och det undermedvetna när fantasygenren kommer på tal. De betonar värdet av sagor och myter som redskap för att förstå oss själva i vårt sekulariserade, högteknologiska samhälle. Här gäller det dock att se böckerna för vad de är. Det finns författare som

behandlar allmänmännliga problem och föredrar att göra det i sagans eller mytens dräkt. Men mycket i genren handlar om skickligt skriven men kommersiellt anpassad litteratur. Eller så här: Somliga författare grubblar över de eviga gåtorna – liv och död, meningen med livet, det ondas problem, hur världen kan förklaras och så vidare – som ju myter ytterst handlar om. Fantasyböcker lämpar sig nämligen väl för att dramatisera sådana frågor. (Betänk till exempel Astrid Lindgren och ”Bröderna Lejonhjärta” eller ”Mio, min Mio”.) Somliga författare vet att berätta en handlingsmättad historia av episka mått där hela världens öde vilar i några få utvalda personers händer. Det är de senare böckerna som jag ibland vill kalla kommersiellt anpassade; serierna tenderar att omfatta fler och fler delar utan att författaren har något ytterligare att tillföra sin berättelse (lysande undantag är förstås Terry Pratchett), eller så skrivs fantasyböcker slentrianmässigt i trilogiform när det kanske egentligen hade blivit en mycket bättre och mer sammanhållen berättelse om handlingen koncentrerats till en enda bok.

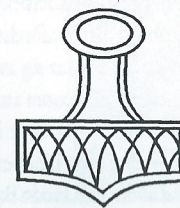
Å andra sidan tycks vi fantasyläsare älska långa serier, och ju tjockare en bok är, desto ivrigare blir vi. Har man en gång gjort sig omaket att sätta sig in i en i minsta detalj påhittad värld, vill man stanna kvar i den så länge som möjligt och läser del två eller tre eller för den delen del tolv

(det har ju som sagt gått inflation i trilogier under nittio-talet).

Egentligen lider nog de flesta fantasyförfattare av hybris. I praktiken leker de ju Gud, och skapar sina egna världar med oinskränkt makt att bestämma sådant som geografi, religion, mytologi, historia, sedvänjor och språk.

Numera dyker fantasyböcker upp på bästsäljarlistorna, och de lånas flitigt på biblioteken. Drakar, troll och alver har anpassat sig väl i vår nya sköna värld och tycks inte bekommas av virtuella verkligheter, cyberspace och IT-samhällen. Men det är väl inte så konstigt egentligen – myter och legender har vi ju så att säga haft med oss i ryggsäcken i årtusenden, och nu som då uppskattas en bra berättad historia. Det är åtminstone en förklaring till genrens allt större popularitet. Det finns andra. Kanske ger sagovärldarna oss en begriplig och okomplicerad moral som vi i vår tid och i vårt samhälle saknar och därför längtar efter. Kanske kittlar deras ovetenskapliga och naturnära världsbild ett nyvaknat ekologiskt medvetande.

Detspelar nog ingen roll hur det är med den saken. En välskriven, väl åskådliggjord fantasybok är framför allt omedelbar läsglädje. Och fullvuxna människor som läser om alver och troll och enhörningar – av det kan det ju rimligen bara bli en lite roligare och fantasifullare värld?!

Viking Press International

Science Fiction, Fantasy och Fakta.

På Diskett och i som Bok.

Katalog finns att få från

Viking Press International

Hagängsvägen 101

194 45 Upplands-Väsby

Telefon 08/590 89 607   Telefax 08/590 89 607

SAGAN OM RINGEN I RADIO

Sveriges Radio satsar på Tolkien i sommar, Tomas Blom berättar om serien

Isommar kommer Sveriges Radio att sända en radioteaterversion av J. R. R. Tolkiens Sagan om Ringen i 13 avsnitt. För dramatisering och regi svarar Tomas Blom. Hur kom det sig att han gav sig i kast med att göra en radioversion av denna omfattande och älskade bok?

– Att Sagan om Ringen är en spännande och på många plan engagerande bok, hade jag vetat sedan jag första gången läste den i 11-årsåldern. Men jag begrep inte att den också var så hörvärd förrän vi började använda den som högläsningbok hemma. Jag satt och tjuvlyssnade när det var min frus tur att läsa för barnen, och hörde att här fanns ju situationer och repliker och ett överflöd av tack-samma roller. Att göra dramatiseringen handlade mest om att välja bort sidospår i handlingen utan att göra våld på det bärande temat – om hoben Frodo Bagger, den obetydligaste av varelser som blir utsedd att bära och förstöra Maktens Ring. Tolkien var ju en driven berättare med förmågan att fånga en läsare, och det var inte särskilt svårt att hitta ett antal nervkittlande situationer som är mycket användbara i följetongssammanhang som sk cliffhangers. För att göra de mer poetiska, beskrivande partierna rättvisa – i mån av tid – har jag behållit en ständigt närvarande Berättare, som får fungera som en länk mellan författaren och radiolyssnaren. Faktum är att Sagan om Ringen till stor del presenterades muntligt. Tolkien själv läste den högt, kapitel för kapitel, i en krets av vänner och kolleger.

– När det gäller att för örat åskådliggöra alla de olika väsen som befolkar Tolkiens värld, har vi föredragit en viss

återhållsamhet med rena röstförvrängningar. Ordets makt är stor – särskilt i radio – och det visade sig att skådespelarna inte behövde särskilt mycket elektronisk hjälp för att låta som hober, alver, dvärgar, orcher och enter.

– Musiken spelar en stor roll i radioversionen av Sagan om Ringen. Den är skriven och framförd av gruppen Enteli, som med sin enorma folkmusikaliska spännvidd skapar ett slags ljudande motsvarighet till professor Tolkiens omfattande vetande om myter och sagor från skilda kulturer.

– Vi hoppas att vi har gjort ett riktigt radioteateräventyr, som skall kunna fånga såväl de lyssnare som aldrig har läst böckerna, som de som kanske är hemma i Tolkiens värld sedan många år, säger Tomas Blom.

Uppsättningen av Sagan om Ringen är en av radioteaterns största satsningar, över 50 skådespelare medverkar. Trots detta har produktionen gått jämförelsevis snabbt att göra, bl a genom att man har använt sig av dubbla team med tekniker och inspicient, och genom att en stor del av ljudeffekterna är förberedda och inspelade i förväg.

Som Berättare medverkar Sven Lindberg och i övriga större roller hör vi bland andra som Frodo Bagger – Krister Henrikson, som Sam Gamgi – Peter Harrysson. Gandalf spelas av Per Myrberg, Gollum av Rolf Skoglund, Bilbo av Ingvar Kjellson, Aragorn av Anders Ahlbom. Merry och Pippin görs av Anders Ekborg och Steve Kratz, Gimli av Thomas Hellberg och Legolas av Stefan Ekman. Som Galadriel medverkar Helena Bergström och rollen som Lavskägge tolkas av Ernst Günther.

WAHLSTRÖMS

Fantasy

Lockande
världar,
fyllda av
magi och
äventyr

FILM

BARON MÜNCHHAUSENS ÄVENTYR

Terry Gilliam; USA 1989.

125 min; Tillåten fr. 11 år; Sv. text.

John Neville, Robin Williams, Eric Idle, Oliver Reed, Uma Thurman, Sarah Polley

Detta är magisk filmkonst i den högre skolan! Filmen rör sig i gränslandet mellan äventyr och fantasy, och är en spännande skildring av den ordrike baronens liv och leverne. I ett medryckande tempo och med oemotståndlig berättarglädje skildras baron Münchhausens otroliga äventyr. För den som tar sig tid att se och lyssna på magin som Gilliam frammanar är detta en film att bli glad av!

WILLOW

Ron Howard; USA 1988.

125 min; Tillåten fr. 13 år; Sv. text.

Val Kilmer, Joanne Whalley, Jean Marsh, Warwick Davis, Patricia Hayes, Billy Barty

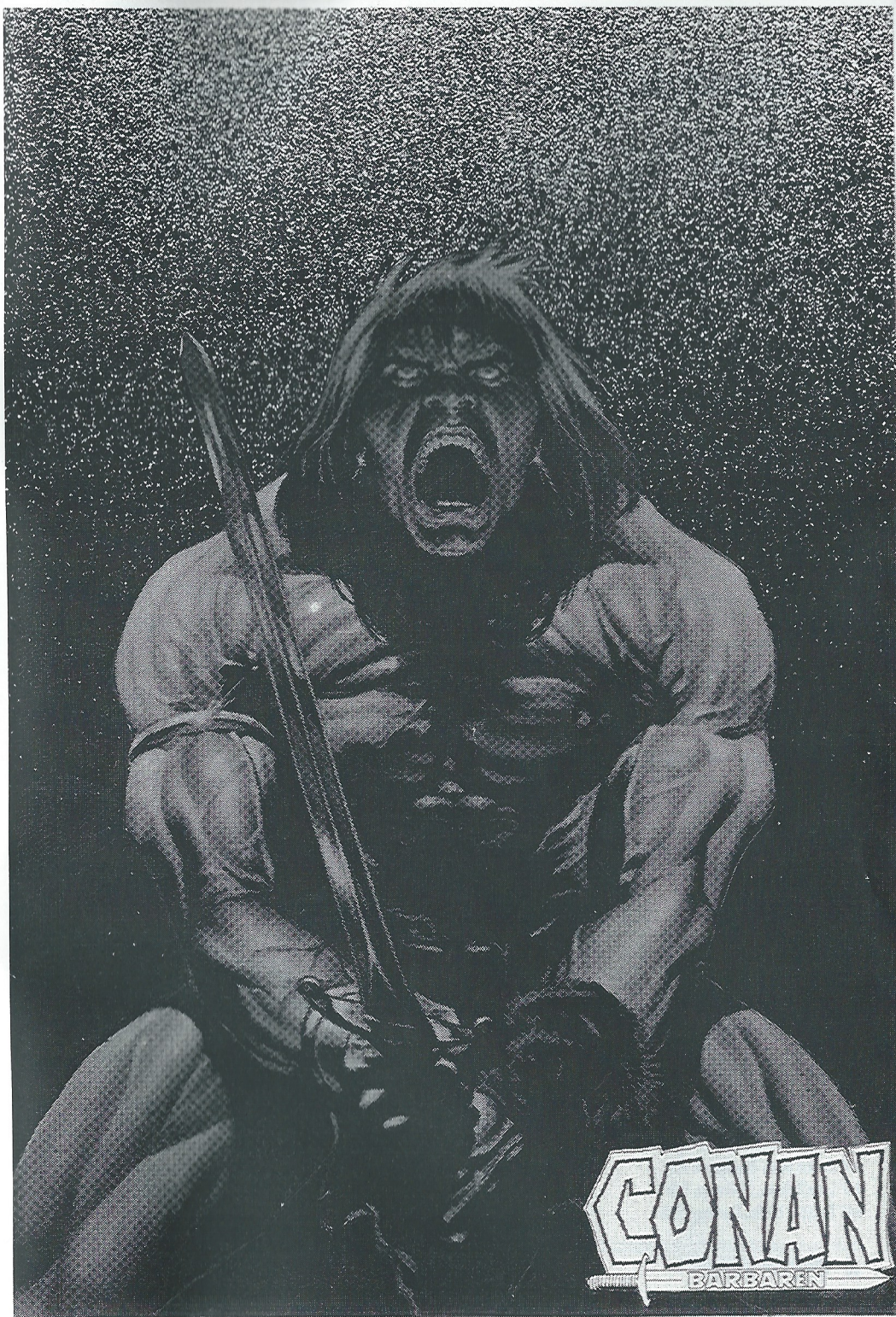
Detta är en riktig, välgjord fantasy-film, med väl genomtänkta och realiserade miljöer, bra effekter och den rätta känslan i varje ruta. Bonden Willow, som helst av allt vill bli trollkarl, får av en slump hand om ett litet barn som är ödesbestämt att störta den onda häxdrottningen från tronen. Han ger sig ut på en lång och farofylld färd för att rädda barnet undan häxans ränker. Den genuina fantasystämningen hindrar inte att filmen också genomsyras av charm och humor.

SAGAN OM RINGEN

Ralph Bakshi; USA 1979.

Tecknad/Animerad; 135 min; Tillåten fr. 11 år; Sv. text.

Ett måste för Tolkien-fans! Filmatiseringen av Tolkiens episka fantasyroman lyckades inte bli en lika stor framgång som sin litterära förlaga. Filmen var rätt avancerad ur teknisk synvinkel för sin tid (-79). Eftersom scenerna först filmats med riktiga skådespelare och sedan tecknats efter denna förlaga är de tecknade figurernas rörelser otroligt realistiska. Handlingen är mycket trogen mot Tolkiens böcker, men eftersom filmen var tänkt som en första del kan slutet kännas lite abrupt.

Föranmälda fram till och med 1 juni

001 Robert Jordan, USA, hedersgäst
 002 Stephan Grundy, Uppsala, hedersgäst
 003 Ylva Spångberg, Stockholm, kommitté
 004 Johan Anglemark, Uppsala, kommitté
 005 Jörgen Peterzén, Bromma, kommitté
 006 Erik Rågvik, Stockholm, kommitté
 007 Olle Sahlin, Saltsjöbaden, kommitté
 008 Eva Spångberg, Saltsjöbaden, kommitté
 009 Nils Segerdahl, Uppsala, kommitté
 010 Per Lundberg, Tyresö, kommitté
 011 Helena Löfgren, Stockholm, kommitté
 012 Carolina Gómez Lagerlöf, Sth, kommitté
 013 Martin Svenhede, Uppl.-Väsby, kommitté
 014 John-Henri Holmberg, Helsingborg, gäst
 015 Peter Johansson, Uppsala, gäst
 016 Helga Herle, Stockholm, gäst
 017 Magnus Knutsson, Stockholm, gäst
 018 Harriet Jordan, USA, gäst
 019 Melodi Lammond, Uppsala, gäst
 020 Marie Chen, Uppsala, fullt
 021 Josef Engel, Sundsvall, fullt
 022 Claes Husman, Norsborg, stöd
 023 Lars-Olov Strandberg, Bromma, stöd
 024 Martin Andreasson, Stockholm, stöd
 025 Birgitta Kärleman, Boda Kyrkby, fullt
 026 Carl-Mikael Zetterling, Tullinge, stöd
 027 Eva Norman, Kista, fullt
 028 Magnus Edlund, Järfälla, fullt
 029 Maximilian Björsten, Stockholm, fullt
 030 Martin Rundkvist, Saltsjöbaden, fullt
 031 Ansa Messner, Saltsjöbaden, fullt
 032 Karin Lundwall, Stockholm, fullt
 033 Florence Vilén, Saltsjö-Boo, fullt
 034 Gabriel Bäck, Säfte, fullt
 035 Mithlond 1, Göteborg, fullt
 036 Mithlond 2, Göteborg, fullt
 037 Jan Olof Ahlroth, Bandhagen, fullt
 038 Leif Eriksson, Uppsala, fullt
 039 Robert Hedwall, Rättvik, fullt
 040 Mattias Karlsson, Umeå, stöd
 041 Oskar Brandt, Göteborg, fullt
 042 Bo Stenfors, Djursö, fullt
 043 Anders Stenström, Uppsala, fullt
 044 Charlotte Herczfeld, Farsta, fullt
 045 Sören Stenmark, Göteborg, fullt
 046 Anders Sasse, Bandhagen, fullt
 047 Lasse Nilsson, Eskilstuna, fullt
 048 Torbjörn Hedin, Borlänge, fullt
 049 Vilhelm Lindström, Svartsjö, fullt
 050 Ethel Åslund, Bollebygd, fullt
 051 Lottie Eriksson, Stockholm, fullt
 052 Åke Bertenstam, Uppsala, fullt
 053 Rolf Eriksson, Hedemora, fullt
 054 Anna Robeck, Nacka, fullt
 055 Malin Tullare, Umeå, fullt
 056 Ewa Grahn, Umeå, fullt
 057 Tomas Pettersson, Umeå, fullt
 058 Johan Söderberg, Bälsta, fullt
 059 Johan Sahlin, Dingle, fullt
 060 Johan Lundqvist, Dingle, fullt
 061 Linnéa Jonsson, Uppsala, fullt
 062 Dan Stenborg, Stockholm, fullt
 063 Malin Spångberg, Vällingby, fullt
 064 Ida Carlén, Vattholma, fullt
 065 Fredrik Nordström, Täby, fullt
 066 Johan Nordström, Täby, fullt
 067 Anders Fridh, Södra Sandby, stöd
 068 Christer Cavallius, Bälsta, fullt
 069 Clara Nystrom, Årsta, fullt
 070 Karin Lindroth, Skellefteå, fullt
 071 Tina Gunnarsson, Kista, stöd
 072 Mats Eklund, Gävle, stöd
 073 Kent Hägglund, Enskede, stöd
 074 Hans Persson, Linköping, fullt
 075 Gabriella Melin, Spånga, fullt
 076 Vän till Gabriella Melin, fullt
 077 Daniel Atterbom, Stockholm, gäst
 078 Catrin Karlsson, Bromma, tärna
 079 Christian Viklund, Härnösand, fullt
 080 Lennart Jansson, Uppsala, stöd
 081 Tomas Cronholm, Sollentuna, fullt
 082 Niclas Stockenström, Solna, fullt
 083 Jan Andersson, Jönköping, fullt
 084 Andreas Hans, Leksand, fullt
 085 Britt-Louise Viklund, Norrköping, fullt
 086 Line Gisnäs, Huddinge, fullt
 087 Elin B. Stokstad, Oslo, Norge, fullt
 088 Andreas Andersson-Fajerson, Solna, fullt
 089 Rita Gars, Sundbyberg, fullt
 090 Urban Gunnarsson, Stockholm, fullt
 091 Anna Lindgren, Huddinge, tärna
 092 Gunnar Creutz, Floby, stöd
 093 Patrick A. Scholz, Troisdorf, Tysk., fullt
 094 Tom Hellström, Rättvik, fullt
 095 Dan Johansson, Floby, stöd
 096 Th. Padron-McCarthy, Linköping, fullt

097 Charlotte Hjelm, Karlskoga, fullt
 098 Veronica Hjelm, Karlskoga, fullt
 099 Anders Westermark, Uppsala, stöd
 100 Anders Parsmo, Spånga, fullt
 101 Leif Eurén, Vällingby, fullt
 102 Ingrid Eriksson, Uppsala, fullt
 103 Ida Flemström, Karlskoga, fullt
 104 Magnus Seter, Borlänge, fullt
 105 Åke Eldberg, Björklinge, fullt
 106 Karl-Johan Norén, Spånga, fullt
 107 Anders Reuterswärd, Drottningholm, stöd
 108 Ylva Brandt, Uppsala, fullt
 109 Anders Hedenlund, Täby, fullt
 110 Anna Åberg, Örebro, fullt
 111 Per Lindberg, Enebyberg, kommitté
 112 Nils Högmán, Uppsala, fullt
 113 Hamed Sairafi, Huskvarna, fullt
 114 Per Wiberg, Tullinge, fullt
 115 Eva Wendt, Håsselby, fullt
 116 Bo Lindbergh, Danderyd, fullt
 117 Magnus Jönsson, Lund, fullt
 118 Anna Danielsson, Uppsala, fullt
 119 Anna-Karin Salander, Kramfors, fullt
 120 Henrik Öhman, Undrom, fullt
 121 Pontus Bylund, Umeå, fullt
 122 Micael Gustavsson, Skogås, fullt
 123 Katarina Ljung, Uppsala, fullt
 124 Sara Lilja, Tyresö, fullt
 125 Tina Hallendal, Tyresö, fullt
 126 Johan Klockars, Göteborg, fullt
 127 Rafael Waters, Mora, fullt
 128 Mattias Andersson, Lund, fullt
 129 Boel Dittmer, Bromma, tärna
 130 Henrik Wänseth, Saltsjö-Boo, fullt
 131 Patrik Rohdin, Saltsjö-Boo, fullt
 132 Christian Reinert, Huskvarna, fullt
 133 Märten Svantesson, Saltsjö-Boo, fullt
 134 Anders Österberg, Ingarö, fullt
 135 Anna Lundin, Knivsta, fullt
 136 Lars Andersson, Uppsala, fullt
 137 Danne Backman, Uppsala, fullt
 138 Björn Danielsson, Sollentuna, fullt
 139 Vicki Schalin, Sollentuna, fullt
 140 Johan Jartelius, Johanneshov, fullt
 141 David Gray, Karlstad, fullt
 142 Mary Gearhart-Gray, Karlstad, fullt
 143 Bjarne Dalgren, Stockholm, stöd
 144 Hanna Lindros, Sollentuna, tärna

PRÄKTISKA UPPLYSNINGAR

Ätbarheter

Det finns ett par restauranger i närheten av Teknis, men ett något större utbud får man om man ger sig av till trakterna kring Odengatan/Odenplan eller Stureplan/Östermalms-torg. Ta buss 44 mot Odenplan (stannar utanför Östra Station) eller T-bana till Östermalms-torg. Restauranger i den omedelbara närheten är bl a Vasili, grekisk restaurang med mycket vitdök – prisvärd. Restaurangen i Östra Stations stationsbyggnad – autentisk 30-talsinredning, god husmanskost, kockens tårta rekommenderas! China Garden nedanför Arkitekthögskolan nere på Karlavägen – dyrt men mycket prisvärt.

Livsmedel och dylikt

Välsorterad livsmedelsbutik finns i tunnelbanenergången till station Tekniska Högskolan, uppgång Östra Station.

Tråkiga hörnet

- Vi kommer att iaktta gällande åldersgränser i de fall där detta är aktuellt.
- Det är inte tillåtet med vapen i lokalerna. Detta gäller även boffrar och latexvapen.
- Under stora delar av helgen kommer vi att få dela kårhuset med teknister och deras begivenheter. Vi ber om ursäkt för eventuella olägenheter.

Föreningsadresser

Midgårds Fylking, Linköpings SF-förening
 c/o Nils Högmán, c/o Björklind
 Höganäs-gatan 11 B, Fanjunkargatan 9
 753 30 Uppsala, 582 46 Linköping

Skandinavisk förening
 för science fiction
 Box 3273
 103 65 Stockholm

Föreningen Seregon
 c/o E. Ehrsson
 Becksjudarv 41
 131 36 Nacka

Aktörerna på marknaden

Östan om sols marknad kommer att hålla öppet under lördagen och söndagen.

SF-Bokhandeln håller vanligtvis till i Gamla stan på Stora Nygatan 45 men besöker ofta kongresser och spelkonvent. Man specialiserar sig på science fiction och fantasy i alla former, huvudsakligen böcker, men även videofilm, tidningar och spel som har anknytning till genren.

Black Unicorn säljer utrustning och annat användbart för liveare och andra medeltidsintresserade, t ex väskor, tyg, glas, kläder, musik och böcker. Butiken ligger på Vikstensvägen 49 i Kärrtorp.

Unicorn Craft tillverkar smycken efter medeltida förebilder och egen design.

Durandal smider latexsvärd och andra vapen för användning i levande rollspel.

Smedjan, Ismo Huppunen, håller på med järnsmede och läderhantverk.

Mellonath Hirgon ger ut Palantiren, som innehåller nyskriven fantasy.

Ardasällskapet publicerar årsskriften Arda, som är ett forum för Tolkienforskningen.

Förordrim, Arda
 c/o Göran Loner, c/o Anders Stenström
 Skåneg 87, Götgatan 20 C
 116 37 Stockholm, 752 22 Uppsala

SCA/Stockholm
 Niclas Wennström
 Jonstorpsv 8
 171 55 Solna